

**ALAPVETŐ JOGOK BIZTOSA
AZ ENSZ NEMZETI EMBERI JOGI INTÉZMÉNYE**

Az alapvető jogok biztosa
mint OPCAT nemzeti megelőző mechanizmus

JELENTÉSE

az AJB-950/2024. számú ügyben
a Jász-Nagykun-Szolnok Vármegyei Büntetés-végrehajtási Intézet
látogatásaival összefüggésben

*Előadó:
Dr. Deák-Kondákor Dóra*

Érintett szerv:
Jász-Nagykun-Szolnok Vármegyei Büntetés-végrehajtási Intézet

2024.

**Az alapvető jogok biztosa, mint OPCAT nemzeti megelőző mechanizmus
jelentése
az AJB-950/2024. számú ügyben**

1. Az eljárás megindulása

A 2011. évi CXLI. törvénnyel kihirdetett kínzás és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód vagy büntetés elleni egyezmény fakultatív jegyzőkönyve (a továbbiakban: Jegyzőkönyv) 1. cikke szerint „*a Jegyzőkönyv célja egy olyan rendszer létrehozása, amelyben független nemzetközi és nemzeti testületek – a kínzás és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód vagy büntetés megelőzése céljából – olyan helyszínekre látogatnak el rendszeresen, ahol embereket fosztanak meg a szabadságuktól.*”

A Jegyzőkönyv 3. cikke értelmében minden részes állam belföldi szinten létrehoz, kijelöl vagy fenntart egy vagy több látogató testületet (nemzeti megelőző mechanizmus, a továbbiakban: NMM) a kínzás és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód vagy büntetés megakadályozása érdekében.

Az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény (a továbbiakban: Ajbt.) 2. § (6) bekezdése értelmében Magyarországon 2015. január 1-től az NMM feladatait az alapvető jogok biztosa látja el. E tevékenysége keretében az Ajbt. 39/B. § (1) bekezdése alapján beadvány és felmerült visszasság hiányában is rendszeresen vizsgálja a Jegyzőkönyv 4. cikke szerinti fogvatartási helyeken a szabadságuktól megfosztott személyekkel való bánásmódot.

A kínzás és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód vagy büntetés tilalmának érvényesítésétől a nemzet létét fenyegető különleges körülmények vagy szükségállapot/veszélyhelyzet esetén sem lehet eltérni.¹ Erre a Kínzás és Más Kegyetlen, Embertelen vagy Megalázó Bánásmód vagy Büntetés Megelőző Albizottság (a továbbiakban: SPT) is rámutatott 2020. április 7-én kiadott CAT/OP/10 számú Tanácsában (a továbbiakban: SPT Tanács).

1.1. A látogatás helyszínének kiválasztása

A Jegyzőkönyv 20. cikk e) pontja szerint a nemzeti megelőző mechanizmus feladatai teljesítése érdekében a felkeresni kívánt helyeket és a meghallgatni kívánt személyeket szabadon kiválaszthatja.

A Jász-Nagykun-Szolnok Vármegyei Büntetés-végrehajtási Intézet (továbbiakban: Intézet) megyei jellegű végrehajtó intézet, ahol az elítéltek mellett nagyszámú, előzetes letartóztatásban lévő személy tartózkodik. Az előzetes letartóztatott személyek esetében, a büntetőjogi felelősségüket megállapító jogerős ítélet hiányában fennáll az ártatlanság vélelme, azonban a büntetőeljárás sikere érdekében, bírói döntés alapján, súlyos szabadságelvonás hatálya alatt állnak. Az említett okból ők különleges helyzetben vannak a büntetőeljárás rendszerében.

1.2. A nemzeti megelőző mechanizmus hatásköre

A Jegyzőkönyv 4. cikk 1. bekezdése értelmében a nemzeti megelőző mechanizmus Magyarország joghatósága és ellenőrzése alatt álló bármely olyan helyen látogatásokat folytathat, „*ahol az embereket valamely állami hatóság utasítására, kezdeményezésére, hozzájárulásával vagy elfogadásával megfosztják személyes szabadságuktól*”. A 4. cikk 2. bekezdése szerint a Jegyzőkönyv alkalmazásában a szabadságelvonás mindennemű fogva tartást vagy bebörtönzést jelent, valamint egy személy elhelyezését olyan állami vagy magántulajdonú őrizetbe vételi környezetben, amelyet az illető valamilyen bírói, közigazgatási vagy más hatóság utasítására önként nem hagyhat el.

A büntetés-végrehajtási szervezetről szóló 1995. évi CVII. törvény 1. § (1) bekezdése értelmében „*a büntetés-végrehajtási szervezet (a továbbiakban: bv. szervezet) a külön törvényben meghatározott szabadságelvonással járó büntetéseket, intézkedéseket, büntetőeljárás*

---

¹ Ld. a kínzás és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó büntetések vagy bánásmódok elleni nemzetközi egyezmény (kihirdette: az 1988. évi 3. tvr.) 2. cikk 2. pontját és a Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya (kihirdette: az 1976. évi 8. tvr.) 4. és 7. cikkét.

kényszerintézkedéseket, a szabadságvesztésből szabadultak utógondozását, valamint a büntetés-végrehajtási pártfogó felügyelői feladatokat végrehajtó állami, fegyveres rendvédelmi szerv.” A törvény 6. § (1) bekezdése szerint a büntetés-végrehajtási intézetek látják el a szabadságelvonással járó büntetések és intézkedések végrehajtásával járó feladatokat. Mindezek alapján az Intézet fogvatartási helynek minősül, vagyis az alapvető jogok biztosa, mint nemzeti megelőző mechanizmus Ajbt. 39/B. § (1) bekezdése szerinti hatásköre fennáll.

1.3. A látogatás célja

A 2022. évi látogatást a koronavírus járvány indokolta.

A koronavírus-járvány miatt speciális rendelkezések kerültek bevezetésre, amelyek 2022. június 1-ig voltak hatályban. Az NMM 2022. évi látogatásának célja, hogy megvizsgálja, milyen hatást gyakorolt a járványügyi helyzet változása, a korábbi korlátozások teljes vagy részleges feloldása a járvány 3. évében az Intézetben tartózkodó fogvatartottak elhelyezési körülményeire, a velük való bánásmódra.

A 2024. évi látogatás elsődleges célja annak a felmérése, hogy a korlátozások feloldása mellett milyen körülmények tapasztalhatóak az Intézetben, illetve a járvány alatt bevezetett új gyakorlatokból melyek érvényesülnek még mindig.

1.4. Az érintett alapvető jogok

- Az élethez és emberi méltósághoz való jog: *„Az emberi méltóság sérthetetlen. Minden embernek joga van az élethez és az emberi méltósághoz, a magzat életét a fogantatástól kezdve védelem illeti meg.”* [Alaptörvény II. cikk];
- A kínzás, embertelen, megalázó bánásmód vagy büntetés tilalma: *„Senkit nem lehet kínzásnak, embertelen, megalázó bánásmódnak vagy büntetésnek alávetni, valamint szolgaságban tartani.”* [Alaptörvény III. cikk (1) bekezdés];
- A testi és lelki egészséghez való jog: *„Mindenkinek joga van a testi és lelki egészséghez.”* [Magyarország Alaptörvénye (a továbbiakban: Alaptörvény) XX. cikk (1) bekezdés];
- A magán- és családi élethez való jog: *„Mindenkinek joga van ahhoz, hogy magán- és családi életét, otthonát, kapcsolattartását és jó hírnevét tiszteletben tartsák.”* [Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdés];
- Az egyenlő bánásmóddhoz való jog: *„Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja.”* [Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdés].

1.5. Az alkalmazott nemzeti és nemzetközi jogforrások, iránymutatások

Nemzeti jogforrások

- Magyarország Alaptörvénye;
- 1976. évi 8. törvényerejű rendelet az Egyesült Nemzetek Közgyűlése XXI. ülészakán, 1966. december 16-án elfogadott Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya kihirdetéséről;
- 1988. évi 3. törvényerejű rendelet a kínzás és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó büntetések vagy bánásmódok elleni nemzetközi egyezmény kihirdetéséről;
- 2011. évi CXI. törvény az alapvető jogok biztosáról (a továbbiakban: Ajbt.);
- 2011. évi CXLIII. törvény a kínzás és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód vagy büntetés elleni egyezmény fakultatív jegyzőkönyv kihirdetéséről (a továbbiakban: Jegyzőkönyv);
- 2013. évi CCXL. törvény a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról (a továbbiakban: Bvtv.);

- 16/2014. (XII. 19.) IM rendelet a szabadságvesztés, az elzárás, az előzetes letartóztatás és a rendbíróság helyébe lépő elzárás végrehajtásának részletes szabályairól (a továbbiakban: IM rendelet);
- 2017. évi XC. törvény a büntetőeljárásról (a továbbiakban: Be.);
- 37/2014. (IV. 30.) EMMI rendelet a közétkeztetésre vonatkozó táplálkozás-egészségügyi előírásokról;
- 13/2022. (IV. 29.) BM rendelet a büntetés-végrehajtási intézetben fogvatartott elítéltek és egyéb jogcímen fogvatartottak ételmezési ellátásának ételmezési szakmai és táplálkozás-egészségügyi követelményeiről;
- 2020. évi LVII. törvény a veszélyhelyzet megszüntetéséről;
- 2020. évi LVIII. törvény a veszélyhelyzet megszűnésével összefüggő átmeneti szabályokról és a járványügyi készülségről;
- 40/2020. (III. 11.) Korm. rendelet a veszélyhelyzet kihirdetéséről;
- 71/2020. (III. 27.) Korm. rendelet a kijárási korlátozásról;
- 90/2020. (IV. 5.) Korm. rendelet a veszélyhelyzet kihirdetésével összefüggésben egyes büntetés-végrehajtási szabályok módosításáról (a továbbiakban: 90/2020. (IV. 5.) Korm. rendelet);
- 282/2020. (VI. 17.) Korm. rendelet a 2020. március 11-én kihirdetett veszélyhelyzet megszüntetéséről;
- 37/2020. (VII. 24.) BVOP utasítás a videóhívással megvalósuló elektronikus kapcsolattartás eljárásrendjéről;
- a koronavírus-járvány enyhülésével összefüggő feladatok végrehajtására kiadott 30500/6704-1/2021.ált. BVOP Intézkedési terv VII. (továbbiakban: BVOP Intézkedési terv VII.) és a 30500/6704-6/2021.ált módosítása;
- 30500-9/61-20/2022.eü BVOP Eljárásrend a büntetés-végrehajtási intézeti COVID elhelyezés kialakítására és működtetésére vonatkozóan (továbbiakban: Eljárásrend);
- a koronavírus-járvány enyhülésével összefüggő látogatófogadással, videó hívással megvalósuló elektronikus kapcsolattartással, valamint a telefonálási renddel együtt járó feladatok végrehajtására kiadott 30500-17/146-78/2021. fogv. számú BVOP Eljárásrend II. (továbbiakban: Eljárásrend II.);
- Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Büntetés-végrehajtási Intézet Parancsnokának 30519-3/133-1/2021.int. számú Intézkedése a Telekom hálózatos, nem nyilvános mobil távközlési szolgáltatás, a közösségi telefonok használatának rendje, illetve a skype internet telefon fogvatartottak részére történő működtetésével kapcsolatos feladatokról, valamint a KIOSZK - Fogvatartotti Kezdeményezésű Kérelmek Modul szakrendszer használatáról (továbbiakban: Intézet Parancsnokának 2021. évi Intézkedése a Telefonokról);
- Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Büntetés-végrehajtási Intézet Parancsnokának 30519-3/96-1/2023.int. számú Intézkedése a Telekom hálózatos, nem nyilvános mobil távközlési szolgáltatás, a közösségi telefonok használatának rendje, illetve a skype internet telefon fogvatartottak részére történő működtetésével kapcsolatos feladatokról, valamint a KIOSZK - Fogvatartotti Kezdeményezésű Kérelmek Modul szakrendszer használatáról (továbbiakban: Intézet Parancsnokának 2023. évi Intézkedése a Telefonokról);
- Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Büntetés-végrehajtási Intézet Parancsnokának 30519-3/105-2/2021.int. számú Intézkedése a fogvatartotti kérelmek, panaszok ügyintézésének rendjéről (továbbiakban: Intézet Parancsnokának Panaszkezelési Intézkedése);
- 30500-9/61-17/2022.eü. BVOP Szakmai Protokoll a koronavírus-fertőzésre utaló tünetek kezelésével összefüggő elsődleges intézkedések végrehajtására, valamint a fogvatartottak oltásának biztosítására (továbbiakban: Szakmai Protokoll).

Nemzetközi források

- az ENSZ fogvatartottakkal való bánásmódra vonatkozó standard minimumszabályai (a továbbiakban: Mandela Szabályok) [*United Nations Standard Minimum Rules for the Treatment of Prisoners (the Nelson Mandela Rules) General Assembly resolution 70/175, annex, adopted on 17 December 2015*];
- Az ENSZ fogva tartott nőkkel való bánásmódra és a bűncselekményt elkövető nőkkel szemben alkalmazott, szabadságelvonással nem járó intézkedésekre vonatkozó szabályai (a továbbiakban: Bangkoki Szabályok) [*United Nations Rules for the Treatment of Women Prisoners and Non-custodial Measures for Women Offenders (the Bangkok Rules) General Assembly resolution A/RES/65/229, annex, adopted on 21 December 2010*];
- Advice of the Subcommittee on Prevention of Torture to States Parties and National Preventive Mechanisms relating to the Coronavirus Pandemic (7 April 2020) [CAT/OP/10] (a továbbiakban: SPT Tanács);
- az Európa Tanács Miniszteri Bizottságának Európai Börtönszabályokról szóló Rec(2006)2-rev számú ajánlása (a továbbiakban: Európai Börtönszabályok);
- a CPT 2. Általános Jelentése [CPT/Inf (92) 3];
- a CPT 10. Általános Jelentése [CPT/Inf (2000) 13];
- a CPT 11. Általános Jelentése [CPT/Inf (2001) 16];
- a CPT-nek a büntetés-végrehajtási intézetekben az egy fogvatartottra jutó élettérre vonatkozó előírásai [CPT/Inf (2015) 44];
- CPT: Nyilatkozat a szabadságuktól megfosztott személyek koronavírus (COVID-19) világjárvánnyal kapcsolatos kezelési alapelveiről [CPT/Inf(2020)13] (a továbbiakban: CPT: COVID-19 Nyilatkozat).

1.6. A látogatás módszere, a vizsgálat szempontjai

Az NMM alapvető feladata, hogy a kínzás és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód vagy büntetés megelőzése céljából a Jegyzőkönyv 4. cikke szerinti fogvatartási helyeken a szabadságuktól megfosztott személyekkel való bánásmódot vizsgálja.

Az NMM feladatait ellátó alapvető jogok biztosa és munkatársai – a járványhelyzetre tekintettel a fogvatartottak, továbbá a személyi állomány és a látogatócsoport tagjainak a vírusfertőzéssel szembeni védelme érdekében az SPT Tanácsban is rögzített ’do no harm’ („ne árts”) elvnek² megfelelően a látogatócsoport tagjai 2022-ben védőfelszerelésben – gumikesztyű, maszk, teljes testet fedő, kapucnis védőruha és lábzsák – léptek be az Intézetbe. 2024-ben a védőfelszereléseket már nem alkalmazták részt vevők a nagymértékű átoltoottságra tekintettel.

A látogatócsoport tagjai a következő módszereket alkalmazták:

- a) dokumentumok bekérése, helyszíni iratbetekintés, fényképfelvételek készítése;
- b) az elhelyezés fizikai körülményeinek vizsgálata;
- c) fogvatartottak, az Intézet személyi állományának tagjai és vezetői személyes meghallgatása, előzetesen kidolgozott, iránymutatóként szolgáló kérdéssorok alapján.

A járványhelyzetre tekintettel a látogatás a fogvatartás körülményeit a következő szempontok szerint vizsgálta:

- a járványhelyzet által előidézett változások a bánásmód tekintetében;
- tájékoztatás a járványügyi intézkedésekről;
- eljárás a fertőzésveszély megelőzése érdekében, különösen a befogadás során;
- munkáltatás, oktatás és a szabadidő eltöltése, a szabad levegőn való tartózkodás;
- az egészségügyi ellátás biztosítása a járványhelyzetben, az egészségügyi elkülönítés lehetősége;
- kapcsolattartás módosulása a járványhelyzettel összefüggésben:
  - hozzátartozókkal és egyéb regisztrált kapcsolattartókkal,
  - a jogi képviselővel.

² SPT Tanács 4. pont.

Az Intézet látogatása során a látogatócsoporthoz tagjai a vezetőség tagjaival és a fogvatartottakkal készítettek interjúkat. Megtekintették az Intézet közösségi tereit, illetve felmérték a zárkáinak állapotát, fényképfelvételeket készítettek és betekintettek a vonatkozó iratokba.

1.7. Szankciók tilalma

A Jegyzőkönyv 21. cikke értelmében semmilyen hatóság és tisztviselő nem rendelhet el, nem alkalmazhat, nem engedélyezhet, és nem tűrhet el semmilyen személy vagy szervezet elleni szankciót, ha az illető a nemzeti megelőző mechanizmussal akár valós, akár hamis információkat közölt, és az adott személyt vagy szervezetet semmiféle más jellegű hátrány sem érheti.

1.8. A látogatások időpontjai és résztvevői

a) **A 2022. évi látogatás időpontja:** 2022. december 1.

A látogatás résztvevői:

- Dr. Kozma Ákos, alapvető jogok biztosa;
- Dr. Mézes Norbert, jogász;
- Dr. Pálfi Nándor, jogász.

b) **A 2024. évi látogatás időpontja:** 2024. február 15.

A látogatás résztvevői:

- Dr. Kozma Ákos, alapvető jogok biztosa;
- Dr. Deák-Kondákor Dóra, jogász;
- Dr. Martikán Erzsébet, jogász;
- Dr. Mézes Norbert, jogász.

2. Tényállás és megállapítások

2.1. Általános információk és létszámadatok

A Jász-Nagykun-Szolnok Vármegyei Büntetés-végrehajtási Intézet megyei jellegű intézet. A jogszabályok alapján állami feladatként hajtja végre az előzetes letartóztatással, biztonsági és egyéb fontos okból elhelyezett elítéltek szabadságvesztésével, továbbá az elzárással összefüggő büntetés-végrehajtási feladatokat. Befogadóképessége: 130 fő.

A Törvényszékkel egybeépült létesítmény 1895 körül épült, amely az évek során több felújításon, illetve kibővítésen esett át.

2.2.1. A 2022. évi látogatás tapasztalatai

Az Intézetben a látogatás napján 145 fő fogvatartott (125 férfi és 20 nő, 144 fő felnőttkorú és 1 fiatalkorú) tartózkodott, a nyilvántartott létszám 148 fő (128 fő férfi és 20 fő nő). A telítettség a látogatás napján tehát 111,45% volt. További 10 fő volt a látogatás idején reintegrációs őrizetben. A

fogvatartottak közül 1 fő külföldi állampolgár volt (megőrzéses). Emellett 9 fő volt megőrzéses³ és 14 fő ideiglenes befogadott⁴.

A látogatás idején az Intézetben jelen lévő fogvatartottak létszáma:

		Férfi	Nő	Összesen
Jogerős szabadságvesztést töltők	fegyház	2	1	3
	börtön	8	4	12
	fogház	1	0	1
Letartóztatottak	letartóztatott, I fokú ítéletig	89	9	98
	letartóztatott, nem jogerősen elítélt	9	1	10
szabálysértési elzárás		8	2	10
büntetőjogi elzárás		2	0	2
szab.vesztésre átváltoztatott közérdekű munka büntetés		3	3	6
szab.vesztésre átváltoztatott pénzbüntetés		3	0	3
megőrzés		8	1	9
ideiglenesen befogadott		13	1	14

A látogatás idején a biztonsági kockázati csoportok és rezsimkategóriák szerinti létszám (körletenként):

	Biztonsági kockázat			Rezsimkategóriák			
	Magas	Közepes	Alacsony	Szigorúbb	Általános	Enyhébb	Rezsim nélküli
A4, B3 körlet	3	43	0	4	37	3	2
A3, B2 körlet	4	40	1	3	36	2	4
A1, A2 körlet	0	31	6	3	21	1	12
Dolgozói részleg	0	31	6	0	11	3	3

Az Intézetben a látogatás időszakában nem működött speciális részleg.

A CPT már többször rámutatott⁵, hogy a túlszűfolt börtön egyben kényelmetlen elhelyezést, a magánélet folyamatos hiányát és a túlterhelt egészségügyi szolgáltatásokat, fokozott feszültséget (mind a fogvatartottak egymás közötti, mind a fogvatartottak és a személyzet relációjában) stb. hordoz magával. Minden a börtönben nyújtott szolgáltatást, ott folytatott tevékenységet kedvezőtlenül érint, ha több fogvatartott vesz bennük részt, mint ahányra azt eredetileg tervezték és

³ Bv.tv. 15. § (1) Megőrzésre kell befogadni az elítéltet, ha

a) a bv. intézet illetékességi területén – mint más bv. intézetből jogellenesen távollévőt – a rendőrség elfogta és oda előállította,
b) valamely hatósághoz történő előállítás, illetve gyógykezelés céljából vagy a végrehajtás körében felmerült egyéb okból más bv. intézet adta át,
c) az engedélyezett távollét után más bv. intézetben jelentkeznek, mint ahonnan elbocsátották.

(2) A megőrzésre befogadott elítéltet a megőrzés okának megszűnését követően a bv. intézetek közötti legközelebbi heti rendszeres szállítással a végrehajtásra kijelölt bv. intézetbe kell szállítani.

184. § (1) A letartóztatottat megőrzésre kell befogadni, ha

⁴ Bv.tv. 91. § (1) Az elítéltet ideiglenesen kell befogadni, ha a személyazonossága kétségessé válik, a szabadságvesztés végrehajtására vonatkozó értesítés hiányos vagy kijavításra szorul, illetve, ha a bv. intézet a szabadságvesztés végrehajtását kizáró ok gyanúját észleli.

(2) A szabadságvesztés végrehajtására kijelölt bv. intézet az oda útba indított elítéltet az értesítőlap megérkezéséig ideiglenesen fogadja be.

(3) Ideiglenes befogadás esetén a bv. intézet haladéktalanul megteszi a szükséges intézkedéseket az elítélt személyazonosságának tisztázása, illetve a szükséges iratok kiegészítése, kijavítása, pótlása vagy megküldése iránt.

(4) Az ideiglenes befogadás az arra okot adó körülmény megszűnéséig, de legfeljebb harminc napig tarthat.

⁵ CPT/Inf (97)10 7. Általános Jelentése; CPT/Inf (92)3 2. Általános Jelentése

az életminőséget így az egész börtönben rontani fogja, ezáltal a *túlzsúfoltság kedvezőtlen hatásai embertelen és megalázó fogvatartási viszonyokhoz vezetnek.*

Mindezek alapján az NMM felhívja a figyelmet arra, hogy a tartós túlzsúfoltság veszélyezteti az embertelen és megalázó bánásmód tilalmának az érvényesülését.

2.2.2. A 2024. évi látogatás tapasztalatai

Az Intézetben a látogatás napján 135 felnőttkorú fogvatartott (122 férfi és 13 nő) tartózkodott, ami 104 %-os telítettséget jelentett. További 6 fő volt a látogatás idején reintegrációs őrizetben, illetve 1 fő otthonápolási őrizetben. A fogvatartottak közül 2 fő külföldi állampolgár volt.

A látogatás idején az Intézetben jelen lévő fogvatartottak létszáma:

		Férfi	Nő	Összesen
Jogerős szabadságvesztést töltők	fegyház	5	1	6
	börtön	16	0	16
	fogház	3	0	3
Letartóztatottak	letartóztatott, I fokú ítéletig	91	9	100
	letartóztatott, nem jogerősen elítélt	2	1	3
szabálysértési elzárás		2	1	3
büntetőjogi elzárás		1	0	1
szab.vesztésre átváltoztatott közérdekű munka büntetés		0	0	0
szab.vesztésre átváltoztatott pénzbüntetés		0	1	1
megőrzés		15	1	16

A látogatás idején a biztonsági kockázati csoportok és rezsimekategoróriák szerinti létszám (körletenként):

	<i>Biztonsági kockázat</i>			<i>Rezsimekategoróriák</i>			Összesen
	Magas	Közepes	Alacsony	Szigorúbb	Általános	Enyhébb	
A1, B1 körlet	3	30	1	2	32	0	34
B2 körlet	2	21	0	4	18	1	23
A2, A3 körlet	4	31	2	4	27	6	37
B3 körlet	1	40	0	5	34	2	41
Összesen	10	122	3	15	111	9	135

Az Intézetben a látogatás időszakában nem működött speciális részleg.

Az NMM felhívja a figyelmet arra, hogy a tartós túlzsúfoltság veszélyezteti az embertelen és megalázó bánásmód tilalmának az érvényesülését.

2.3. A fogvatartottak befogadása

2.3.1. A 2022. évi látogatás tapasztalatai

A befogadási eljárás⁶ során a fogvatartottnál nem tartható tárgyakat igazolás ellenében átveszik, és letétbe helyezik. A letétszelvény egy példánya a fogvatartotté. Ha a letétbe helyezés veszélyeztetné az intézet biztonságát, vagy az közegészségügyi, illetve egyéb okból nem lehetséges, a letétbe helyezés megtagadására kerül sor. Ebben az esetben a fogvatartott feladata, hogy harminc

⁶ Házirend II/2. fejezet

napon belül gondoskodjon a tárgyak intézeten kívüli megőrzéséről vagy értékesítéséről. Ha ennek nem tesz eleget, az adott tárgyak – jegyzőkönyv egyidejű felvétele mellett – megsemmisítésre kerülnek.

Személyi igazolvány, egyéb hivatalos irat (pl. TB kártya, adóazonosító igazolvány, jogosítvány, bizonyítvány stb.) okmányértékként kerül letétbe helyezésre. Külföldi állampolgárságú fogvatartott esetében – kiutasítás mellékbüntetés esetén – az intézet az úti okmányt az I. fokú bíróság székhelye szerint illetékes idegenrendészeti hatóságnak küldi meg. Amennyiben a bíróság kiutasítás mellékbüntetését nem alkalmazott, az úti okmány szintén okmányletétbe kerül. Az okmány- vagy értéketétbe helyezett iratok és készpénzt helyettesítő eszközök (személyi igazolvány, jogosítvány, bank- és kereskedelmi kártyák, takarékkönyv, stb.) lejárati idejét az intézet nem kíséri figyelemmel. A letétjében egy váltás ruházatnak és lábbelinek szabadulására a rendelkezésére kell állnia. Ezen felül maximum 1 letéti zsáknyi (mérete: 86 X 75 cm) tárgy helyezhető el.

Személyes használatra engedélyezett értékesebb tárgyak, technikai eszközök (pl. tv, rádió, stb.) tulajdonjogáról írásban kell nyilatkozni, azokat csak saját felelősségére, biztonságtechnikai ellenőrzés után tarthatja magánál a fogvatartott, amennyiben azt engedélyezik. A fogvatartottnak felhívják a figyelmét, hogy az ilyen technikai eszközök meghibásodása esetén, annak javíttatásáról saját pénzéből kell gondoskodnia, illetve hogy az átvizsgálás olyan bontással járhat, ami miatt a készülék elvesztheti a garanciát, ami miatt az Intézet nem áll helyt.

A befogadási eljárás során a fogvatartottról fényképet készít az Intézet, amely alapján fényképes, vonalkódos azonosító kártyával látják el a fogvatartottat, melyet mindig magánál kell tartania, felszólításra köteles azt bemutatni. A fogvatartott ezen azonosító elvesztését, megrongálódását, elhasználódását köteles jelezni a reintegrációs tisztje felé. A bünyügyi nyilvántartási rendszerről, az Európai Unió tagállamainak bíróságai által magyar állampolgárokkal szemben hozott ítéletek nyilvántartásáról, valamint a bünyügyi és rendészeti biometrikus adatok nyilvántartásáról szóló törvényben meghatározott esetben a fogvatartottról ujj- és tenyérimnyomatot, DNS-profil nyilvántartást készítenek, melynek elkészítését nem tagadhatja meg.

A fogvatartottat befogadásakor nyilatkoztatják dohányzási szokásáról, a dohányzó, illetve dohányfüst-mentes zárkában vagy lakóhelyiségben való elhelyezés érdekében. Amennyiben a fogvatartott a későbbiekben a dohányzási szokásának megváltozásáról nyilatkozik, az intézet 8 munkanapon belül intézkedik a megváltozott dohányzási szokásának megfelelő elhelyezése iránt.

A fogvatartottat közösségbe helyezését megelőzően egészségügyi szempontból megvizsgálják. A befogadásakor történő elsődleges egészségügyi vizsgálatot szakápoló végzi, ezt 72 órán belül orvosi vizsgálat követi. Befogadásakor a fogvatartottnak jeleznie kell a befogadását megelőzően elszenvedett sérüléseket, baleseteket, betegségeit, folyamatban levő kezelését, továbbá bemutatni az erről szóló egészségügyi dokumentációt az orvosnak. A fogvatartottat írásban tájékoztatják az egészségügyi ellátásra, gyógyszeres kezelésre vonatkozó legfontosabb tudnivalókról.

Normál körülmények között fertőző betegség észlelése esetében az egészségügyi személyzet intézkedik egészségügyi elkülönítéséről.

A Covid-járványra tekintettel jelenleg a befogadás során a tünetmentes érkezőket 10 napra elkülönítik, de nem kell őket tesztelniük. Az elkülönítés az egészségügyi részlegen történik. Ez idő alatt történik meg az orvosi befogadás. Az elkülönítés idejére a fogvatartott maszkot és kesztyűt kap és folyamatosan fertőtlenítik a környezetét. Az egészségügyi személyzet minden nap testhőmérsékletet mér nála, de amennyiben a fogvatartott egészségügyi problémát jelez ez idő alatt akkor naponta többször is. Ha lejárt a karantén ideje és egészséges a fogvatartott, akkor közösségbe helyezhető. A zárkasinten már nem kell a maszkot felvennie.

Az orvosi vizsgálat mellett külön van a pszichológusi befogadás, minden egyes fogvatartott esetében ez is kötelező.

A fogvatartott zárkáját vagy lakóhelyiségét, illetve fekhelyét a reintegrációs tiszt, munkaidőn túl a biztonsági szakterület jelöli ki. A befogadás során a fogvatartottat meghallgatja a Befogadási és Fogvatartási Bizottság, majd a meghallgatása után döntenek rezsimbe és biztonsági kockázati csoportba sorolásáról, munkahelye és munkaköre kijelöléséről, beiskolázásáról, illetve elhelyezési részlegre és reintegrációs csoportba helyezéséről. A befogadási eljárás során a nyilvántartási, az

egészségügyi, a reintegrációs és a pszichológiai szakterület egy a büntetés-végrehajtási szervezet által kidolgozott kérdőívet vesz fel a fogvatartottal, amelynek a célja, hogy részére megfelelő reintegrációs programokat tudjuk felkínálni. A kockázat felmérése alapján tudják meg határozni a kockázat csökkentéséhez szükséges egészségügyi és pszichológiai feladatokat is.

A befogadás során a fogvatartott megkapja a jogaira és kötelezettségeire vonatkozó tájékoztatót. Részletes tájékoztatást kapnak a házirendről, panasz benyújtási rendről. Írni-olvasni nem tudó ember esetében 2 tanú előtt történik a tájékoztatás.

A meghallgatott fogvatartottak a befogadási eljárással, a letétezéssel, nyilvántartásba vétellel kapcsolatban nem fogalmaztak meg problémákat.

A fogvatartottak befogadásával kapcsolatban a vizsgálat nem tárt fel alapvető joggal összefüggő visszásságra utaló körülményt.

2.3.2. A 2024. évi látogatás tapasztalatai

A 2022. évben tapasztaltak kapcsán alapvető változást nem észlelt a látogatócsoport, az elkülönítés időtartama változott (10 napról 4 napra). Befogadás során a rendőrök az előállító főkapun jönnek be, aztán a befogadó folyosón történik egy ruházat és csomagátvizsgálás, majd nyilvántartásba vétel, letéti raktárba helyezik a fogvatartottnak azokat a dolgait, amit nem vihet fel a zárkára, felszerelvényezik a raktárból (mosdótál, ágynemű, alaptisztasági csomag stb.), az ápoló szemrevételezéssel megvizsgálja. A 4 napos COVID utáni karantént követően kerül sor a fogvatartott befogadására, amelynek során 72 órán belül megvizsgálja orvos, majd a zárkában történő elhelyezéskor a pszichológus is beszél vele.

Külföldiek befogadása során amennyiben a bíróság rendelkezik a letartóztatásáról, jön a befogadandó személlyel a tolmács a tárgyalásról, amennyiben a rendőrségi fogdáról hozzák, akkor nem minden esetben jön velük automatikusan. Női befogadás során minden esetben kitérnek az otthon maradt gyerekek számára, sorsára, elhelyezésére.

A meghallgatott fogvatartottak a befogadási eljárással, a letétezéssel, nyilvántartásba vétellel kapcsolatban nem fogalmaztak meg problémákat.

A fogvatartottak befogadásával kapcsolatban a vizsgálat nem tárt fel alapvető joggal összefüggő visszásságra utaló körülményt.

2.4. Elhelyezési körülmények, higiéniai körülmények, tisztálkodás

2.4.1. A 2022. évi látogatás tapasztalatai

A 2022. évben férőhelybővítés volt az Intézetben, jelenleg is folyamatos a fejlesztés. Kialakításra került új körletrész, 4 szintes az épület, melyet szint eltolódással oldanak meg. Az épületben az „A” blokkokban 2 fős zárkák, míg a „B” blokkokban 1 fős zárkák találhatóak, továbbá a 6 és 8 személyes zárkák is vannak az épületben.

Az Intézetben összesen 70 zárkahelyiség található, ebből 7 befogadó zárka, 4 egészségügyi, 2 fegyelmi zárka és egy fegyelmi elkülönítő. (A befogadó zárkák, az egészségügyi és a fegyelmi zárkák, illetve a fegyelmi elkülönítő nem számít bele a befogadóképességbe.) A tartós elhelyezésre szolgáló zárkákban biztosított volt a jogszabályban előírt élettér.

Az intézet bejárása során a benti hőmérséklet átlagosan 18-20 C° fok körül volt, míg a kinti hőmérséklet 5 C° volt. Az intézetben a spontán ellenőrzött radiátorok melegek voltak mind a folyosókon, mind a zárkákban.

A fogvatartottak kérdésre elmondták, hogy nem fáznak, fűtenek most rendszeren, de arra a kérdésre, hogy eddig is fűtöttek-e nem adtak egyértelmű választ (akik huzamosabb ideig tartózkodnak a zárkán egyéb elfoglaltság hiányában, azok közül többen azt mondták, hogy a nap folyamán általában fáznak, mert hideg van, míg más fogvatartottak szerint nincs hideg, bár többen megjegyzték, hogy napközben kevés időt töltenek a zárkán). A megtekintett zárkákba megfelelő mennyiségű természetes fény jutott, a szellőzés alapvetően megoldott, a hőmérséklet megfelelő volt.

A zárkák berendezése valamennyi esetben megfelelt a IM rendelet 3. sz. mellékletének (zárka és lakóhelyiség berendezései, felszerelési tárgyai). Az összes megtekintett zárkában LCD TV volt felszerelve, több TV csatorna volt fogható a zárláncú belső adás mellett.

A megtekintett zárkákban nem volt látható penészedés és a rendszeres takarítás megállapítható volt.

A személyes higiénia a fertőzésveszély megelőzése érdekében kiemelten fontos. A CPT jelentése szerint⁷ a fogvatartottaknak biztosítani kell, hogy a megfelelő szintű higiéniai körülmények között a zuhanyzás vagy fürdés lehetőségét. Mindez az emberhez méltó környezet alapvető részét jelenti.

A CPT a szabadságuktól megfosztott személyek koronavírus világjárvánnyal kapcsolatos kezelési alapelveiről szóló nyilatkozatában felhívta a figyelmet arra, hogy tiszteletben kell tartani a fogvatartottak megfelelő személyes higiénia fenntartásához fűződő jogát.⁸ Az SPT Tanács értelmében a COVID-19 járvány idején a fogvatartottak számára díjmentesen biztosítani kell minden olyan eszközt és lehetőséget, mely lehetővé teszi számukra is a személyes higiénia megfelelő, a járványhelyzetben a lakosság egésze esetében követendő szintjének fenntartását.⁹

Minden zárkákban biztosított a meleg víz. A WC helyiség olyan ablakkal van ellátva, melyen keresztül a betekintés egészen a WC csészéig lehetséges, ez alapján a személyzetnek lehetősége van a fogvatartott nemi szervét is megnézni.

A zuhanyzó helyiségek teljesen csempézettek és láthatóan pár hónapja festett falakkal rendelkezett. A nők és a dolgozó fogvatartottak minden nap fürdhetnek, a többi fogvatartott csak heti két alkalommal tisztálkodhatott.

Az intézet minden szintjén kézfertőtlenítő ki volt helyezve, és fel volt töltve fertőtlenítő folyadékkal, ezért a rendszeres kézfertőtlenítés megoldott.

A fogvatartottak elmondása szerint a kártevőket havi szinten irtják az Intézetben. A zárkákat a fogvatartottak takarítják, az ehhez szükséges eszközöket és anyagokat az Intézet biztosítja.

A női fogvatartottak a higiénés feltételek biztosítása kapcsán elmondták, hogy a speciális higiénés szükségleteiket figyelembe veszik. Tudnak vásárolni maguknak tisztálkodási és menstruációs termékeket, de amennyiben ez nem megoldható, az Intézettől valóban kapnak tisztasági csomagot.

A házirend¹⁰ szerint a zárkán 1 csomag vatta, 2 doboz (max. 40 db) tampon, 2 csomag (max. 40 db) egészségügyi betét és 2 doboz (max. 40 db) tisztasági betét tartható. Ez a mennyiségi limit a boltban elérhető kiszerezést figyelembe véve a magasabb árú termékből maximum 32 db, míg az olcsóbb termékből maximum 16 db tampon jelent. A boltban pedig csak hetente tudnak vásárolni a fogvatartottak. Az átlagos 5 napos ciklussal és a tamponok átlagos használati idejével (5 óra) számolva viszont minimum 25 db tampon szükséges egy női fogvatartott számára. Emiatt az NMM álláspontja szerint célszerűbb lenne ezen higiéniai termékeket nem csomagszám, hanem darabszám alapján meghatározni a házirendben.

Az NMM felhívja a figyelmet, hogy a fogvatartott nőkkel való bánásmódra vonatkozó ENSZ dokumentum, a Bangkoki Szabályok 5. pontja értelmében a fogvatartott nők esetében biztosítani kell a speciális higiéniai szükségleteik kielégítéséhez szükséges eszközöket, beleértve e körbe az térítésmentes intimbetéteket is. Ebbe az is beletartozik, hogy megfelelő mennyiségben álljon rendelkezésre a fogvatartott számára az intimbetét, tampon. Az Európai Börtönszabályok 34.1 pontja szerint pozitív intézkedéseket kell hozni a fogvatartott nők sajátos szükségleteinek kielégítése érdekében. A CPT rámutatott, hogy az, ha nem gondoskodnak a nők alapvető higiéniai szükségleteiről – mint az intim higiéniai termékek, pl. betét és tampon biztosítása – már önmagában is megalázó bánásmódot jelent.¹¹

⁷ CPT 2. Általános Jelentése [CPT/Inf (92) 3] 49. pont.

⁸ CPT: COVID-19 Nyilatkozat [CPT/Inf(2020)13] 7. pont

⁹ SPT Tanács 9. j) pont.

¹⁰ Házirend 1. sz. melléklet – a fogvatartottak birtokában tartható tárgyak fajtáinként és mennyiségi szempontból történő meghatározása

¹¹ A CPT 10. Általános Jelentése [CPT/Inf (2000) 13] 31. pont.

Tekintettel arra, hogy a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága (továbbiakban: BVOP) 2024. május 29-én úgy nyilatkozott, hogy az NMM jelentésének hatására valamennyi bv. intézetre kiterjedően módosították a fogvatartottak birtokában tartható tárgyak listáját, e körben az NMM nem fogalmaz meg ajánlást.

A mellékhelyiségek kémlelő nyílása kapcsán az NMM emlékeztet arra, hogy a CPT már a 2013-as látogatása során az illemhelyekre néző ilyen jellegű kémlelőnyílások megszüntetését javasolta a Somogy Megyei Büntetés-végrehajtási Intézetben.

Az NMM az elhelyezési körülmények kapcsán nem tapasztalt egyéb visszásságot. A látogatás idején az egy fogvatartottra jutó élettér megfelelt mind a hazai jogszabályok,¹² mind a nemzetközi standardok¹³ minimális élettérre vonatkozó előírásainak.

A járványhelyzetről, illetve a fertőzés terjedésének megelőzését célzó intézkedésekről a fogvatartottakat változatos módszerekkel, folyamatosan tájékoztatták. Információs anyagok, figyelemfelhívó plakátok voltak kihelyezve a falújságokra. Az Országos Parancsnokság oktató- és módszertani anyagokat készített a járvány idején való érintkezésről. Személyes közlés útján egyrészt a befogadási eljárás során, másrészt egyéni és kiscsoportos foglalkozások keretében történt tájékoztatás. A látogatócsoport tapasztalatai szerint a fogvatartottak tisztában voltak a megelőzési szabályokkal és a megváltozott lehetőségekkel.

A látogatócsoport a járványhelyzettel kapcsolatos tájékoztatás tekintetében alapvető joggal összefüggő visszásságot nem tapasztalt.

2.4.2. A 2024. évi látogatás tapasztalatai

Az Intézet kisméretű és láthatóan helyhiánnyal küzd. Az elmúlt időben több fejlesztés is volt, legutóbb a melegvízes kazán felújítása történt meg legutóbb, ami azt jelenti, hogy 2 db 1500 literes indirekt tartályt építettek be, amelyek a fogvatartottak melegvízellátását nagyobb hatékonysággal biztosítják, mint a korábbi rendszer. Emellett a fogvatartottakat közvetlenül nem érintő további 2 jelentős felújítás volt: felújították a gazdasági folyosót és lecserélték a bútort az irodákban.

Az Intézet bejárása során a benti hőmérséklet megfelelő volt. Az épület nem akadálymentesített. Az első emeleti zuhanyból hiányzott több akasztó, illetve a zuhanyzóknál a lámpabúra, a vezetékek szabadon voltak, jelzés után tettek fel újat. A 2. emeleti zuhanynál csak 2 állásban van csap a 3-ból, a 3. le van dugózva. A vizet kívülről szabályozza a személyzet, a meghallgatott fogvatartottak szerint elegendő vizet kapnak. A zárkák mosdókagylóiból meghatározott időszakokban jön a meleg víz. A nők és fiatalok, a dolgozók és a fürdősi engedéllyel rendelkezők minden nap, a többiek heti 2 alkalommal meghatározott napokon fürödhetnek a különálló közös fürdőhelyiségekben.

A zárkák ablakai nyitva voltak, így friss levegő jutott be, a fény mennyisége elegendő volt. A zárkák csoportosítva voltak dohányzó és nem dohányzó zárkára, melyet fel is tüntettek a zárka ajtaján kívülre. A különböző szinteken vegyesen vannak elhelyezve a fogvatartottak. Jellemzően az új szárny 3. emeletén vannak a nők. Az új épületrészben 4-8 személyes zárkák, az új részben és a vele átelemben lévő régi szárnyban 1-2 személyes zárkák vannak.

Az egészségügyi részlegen 2 betegszoba, 2 fertőző elkülönítő és a személyzet szobája van. A látogatás idején zajlott a telemedicina hálózatát beállítása, aminek a révén a BVEK vagy az IMEI orvosi számítógépen keresztül tudják megvizsgálni a beteget a helyi személyzet segítségével. A fertőző zárkában van zuhany, a betegszobán nincs.

Az épületben több speciális helyiség is van: 2 távtárgyaló, 8 kamerás zárka, 1 gumiszoba; 2 fegyelmi zárka (Korábban 4 volt, de 2-ből lett kialakítva a 2 távtárgyaló).

A ruházattávizsgálás kamara nélküli helyiségben vagy a fürdőben történik.

¹² A 16/2014. (XII.19.) IM. rendelet 121. § (1) bekezdése szerint „a zárkában vagy a lakóhelyiségben elhelyezhető létszámot úgy kell meghatározni, hogy minden elítélre hat köbméter légtér és egyéni elhelyezés esetén legalább hat, közösen elhelyezett elítéltek esetén személyenként legalább négy négyzetméter élettér jusson.”, a (2) bekezdés alapján „az élettér kiszámításakor a zárka vagy a lakóhelyiség alapterületéből az illemhely és a mosdó által elfoglalt területet (...) figyelmen kívül kell hagyni.”

¹³ A CPT-nek a büntetés-végrehajtási intézetekben az egy fogvatartottra jutó élettérre vonatkozó előírásai [CPT/Inf (2015) 44] 9-10. pontja értelmében az egyszemélyes zárkákban 6m², a több személy által lakott zárka esetében személyenként minimum 4 m² élettér kell, hogy rendelkezésre álljon, nem beleszámítva a vizesblokk által elfoglalt területet.

Idős személyeket igyekeznek szintén kisebb zárkákba helyezni, ahol nincs felsőágy, az egészségügyi állapotukra pedig fokozottan figyelnek és az annak megfelelő diétát – pl. cukorbeteg ételmezés – biztosítják számukra. Akinek a mozgása korlátozott, szintén kisebb zárkába kerül (jelenleg egy fő használ a mozgáshoz botot).

Két sétaudvar van, a kicsit a nők és a magas biztonsági fokozatúak használják, a nagyot a többi fogvatartott (a falakat a fogvatartottak által készített festmények díszítik).

A fogvatartottak elmondása szerint nincs se kártékony rovar-, se rágszálófertőzőség az épületben. Az előző hónapban volt irtás, ami normális esetben negyedévente van, de szükség esetén eseti jelleggel, soron kívül is intézkednek.

A járvánnyal kapcsolatos tájékoztatóanyagok továbbra is megtalálhatóak voltak az épület hirdetőtábláin, illetve a mosdókban. A kihelyezett kézfertőtlenítők használatát továbbra is preferálják.

A női higiénés csomagban vatta van. A GEI adja a higiénés egységcsomagokat, amit odaadnak a rászoruló fogvatartottaknak.

Folyamatos a takarítás az Intézetben, a körleteket a fogvatartottak, az irodákat pedig a személyi állomány takarítja.

A zárkákban általános tisztítószer, valamilyen ultra alapú szer, felmosó eszközök, takarító eszközök (parfis és lapát) állnak rendelkezésre a takarítási feladatokhoz.

Tekintve, hogy a látogatás időpontjáig a Házirend 1. mellékletében nem történt változás, a korábbi látogatás tapasztalatai körében a zárkán tartható tárgyak vonatkozásában tett megállapítások a 2024. évi látogatás során is fennálltak¹⁴. Az NMM az elhelyezési körülmények és a higiéniai körülmények kapcsán nem tapasztalt egyéb visszasságot. A látogatás idején az egy fogvatartottra jutó élettér megfelelt mind a hazai jogszabályok,¹⁵ mind a nemzetközi standardok¹⁶ minimális élettérre vonatkozó előírásainak.

2.5. Étkezés, kiétkező bolt

2.5.1. A 2022. évi látogatás megállapításai

Az Intézet modern főzőkonyháján a látogatás napján a fogvatartottakra és a személyzetre főztek. A konyhán 7 fogvatartott dolgozik konyhai kisegítőként, illetve 1 fő ételkészítő raktáros van még. Az Intézetben többféle diéta is biztosított (vegetáriánus, diabetikus 180 g és 200 g, zsírszegény-fűszerszegény, roboráló, lisztérzékeny stb.).

Az étkezéssel kapcsolatosan kérelmi lapot lehet benyújtani vallási alapon történő étkezésre, melyet eddig minden esetben teljesíteni tudtak, de amennyiben nem tudják biztosítani akkor átszállítást kezdeményeznének oda, ahol tudják a speciális étkezést biztosítani, de eddig senkit nem kellett e miatt átszállítani. Orvosi előírás szerinti étkezést általában tudják biztosítani, de valamilyen nagyon speciális étkezésre van szükség, akkor szintén átszállítást kezdeményeznek.

A 37/2014. (IV. 30.) EMMI rendelet hatálya – az 1.§ (1) bek. b) pontja értelmében – kiterjed valamennyi, közétkeztetési szolgáltatást saját, működő főzőkonyhája révén biztosító Intézményre, szervezetre, szervezetre, gazdasági társaságra, természetes személyre (a továbbiakban együtt: Közétkeztető). Ugyanezen rendelet 2.§ (1) bekezdés 2. pontja szerint a diétás étrend: olyan ételekből összeállított étrend, amely különleges összetételére vagy az előállításánál alkalmazott egyedi eljárásra tekintettel olyan fogyasztók speciális táplálkozási igényeit elégíti ki, akik számára sajátos egészségi állapotuk bizonyos anyagok ellenőrzött mértékben történő fogyasztását teszi indokolttá. A

¹⁴ a kiétkező bolt szemrevételezése során a látogatócsoport a tamponokból csak 8 db-os kiszereletet talált, de a kínálatban elvileg létezik a már említett drágább, de 16 db-os kiszerelet is.

¹⁵ A 16/2014. (XII.19.) IM. rendelet 121. § (1) bekezdése szerint „a zárkában vagy a lakóhelyiségben elhelyezhető létszámot úgy kell meghatározni, hogy minden elítélre hat köbméter légtér és egyéni elhelyezés esetén legalább hat, közösen elhelyezett elítéltek esetén személyenként legalább négy négyzetméter élettér jusson.”, a (2) bekezdés alapján „az élettér kiszámításakor a zárka vagy a lakóhelyiség alapterületéből az illemhely és a mosdó által elfoglalt területet (...) figyelmen kívül kell hagyni.”

¹⁶ A CPT-nek a büntetés-végrehajtási intézetekben az egy fogvatartottra jutó élettérre vonatkozó előírásai [CPT/Inf (2015) 44] 9-10. pontja értelmében az egyszemélyes zárkákban 6m², a több személy által lakott zárka esetében személyenként minimum 4 m² élettér kell, hogy rendelkezésre álljon, nem beleszámítva a vizesblokk által elfoglalt területet.

büntetés-végrehajtás intézetekre speciális szabályok vonatkoznak, amelyet a büntetés-végrehajtási intézetben fogvatartott elítéltek és egyéb jogcímen fogvatartottak ételmezési ellátásának ételmezési szakmai és táplálkozás-egészségügyi követelményeiről szóló 13/2022. (IV. 29.) BM rendelet tartalmaz.

Az Intézet által átadott dokumentumok, étlapok (2022.09.26- 2022.12.02.) nem felelnek meg a 37/2014. (IV. 30.) EMMI rendeletnek, azonban megfelelnek a 13/2022. (IV. 29.) BM rendeletnek. Naponta biztosítandó energiaszükséglet egész napos étkeztetés esetén 19-69 éves korcsoport számára: 2000-2500 Kcal. A BM rendelet nem határoz meg energiaszükségleti megfelelést, csupán egy táblázatot ad meg a napi kenyér és hús adagjának biztosítása érdekében. Az étlapok nem jelölik az ételekben a zsír, szénhidrát, cukor mennyiségét. Az étlapok tanúsága szerint a normál étrenden lévő fogvatartottak minimális mennyiségben (heti kétszer) és kizárólag almát kapnak gyümölcsként. A többi speciális étrendben nagyobb a zöldségek és a gyümölcsök aránya. A diabetikus étrend heti 4x étkezést (reggeli, tízórai, ebéd, vacsora) és 5. étkezésként hidegsomag uzsonnát biztosít. Az étlapból azonban nem derül ki a hidegsomag tartalma. A dolgozók étkezése dolgozói pótlékkal kiegészítésre kerül.

Az ételmezéssel kapcsolatban a meghallgatott fogvatartottak nem jeleztek problémát, sőt volt, aki kifejezetten finomként és bőségesként jellemezte. A járvány miatt többlet biztonsági szabályok a konyhán nem lettek bevezetve.

Az NMM felhívja a figyelmet arra, hogy „a jobb minőségű ételmezésnek közismerten pozitív hatása van a fogvatartottak hangulatára”,¹⁷ ami hozzájárulhat az egymás közötti, illetőleg a személyi állománnyal való kapcsolatukban kialakuló konfliktusok csökkenéséhez, illetve egészségmegőrző hatása is van, ezért célszerű a gyümölcs és zöldség arányát növelni az normál étrendű étkezésben.

Kiétkezés minden kedden van. A meghallgatott fogvatartottak szerint mindent be tudnak szerezni a boltban, panaszt nem fogalmaztak meg sem az árral, sem a választékkal kapcsolatban.

A kiétkezéssel kapcsolatban az NMM nem állapított meg alapjoggal összefüggő visszasságot.

2.5.2. A 2024. évi látogatás megállapításai

A konyhán 8 fogvatartott és egy „civil” szakács dolgozik. Havi szinten 4312 adag ételt készítenek a személyi állomány és 4106 adagot a fogvatartotti állomány részére, emellett havi 181 adag hideg élelemcsomag készül.

A vallási előírások szerinti étkezés, illetve a vegetáriánus étrend biztosított az Intézetben. Bár bizonyos vallási előírásokat nem tudnak teljesíteni, ezért ilyen igény esetén a fogvatartott átszállítását kezdeményezik. Többféle diétát is biztosítanak, a normál étrenden lévők napi háromszor, a cukorbetegek ötször kapnak ételt. Az összeállított étlapokat dietetikus hagyja jóvá, míg a diéták esetében az orvos is ellenőrzi az étlapot.

A meghallgatott fogvatartottak valamennyien úgy nyilatkoztak, hogy az étel jóminőségű és ízletes, de valamennyien kiétkezéssel egészítették ki a kapott ételmezt.

Az Intézet által átadott dokumentumok, étlapok (2023.09.25- 2024.02.04.) nem felelnek meg a 37/2014. (IV. 30.) EMMI rendeletnek, azonban megfelelnek a 13/2022. (IV. 29.) BM rendeletnek. Naponta biztosítandó energiaszükséglet egész napos étkeztetés esetén 19-69 éves korcsoport számára: 2000-2500 Kcal. A BM rendelet nem határoz meg energiaszükségleti megfelelést, csupán egy táblázatot ad meg a napi kenyér és hús adagjának biztosítása érdekében. Az étlapok nem jelölik az ételekben a zsír, szénhidrát, cukor mennyiségét.

Az étlapok tanúsága szerint a normál étrenden lévő fogvatartottak minimális mennyiségben kapnak gyümölcsöt, zöldséget. Pl. a megtekintett 2023.09.25-10.01. étlapon a normál étrend esetében egyáltalán nincs gyümölcs, míg a zöldség főleg leves formájában biztosított. A 2023.11.13-19 közötti étlapon pedig a gyümölcs mindösszesen egyszer, gyümölcsleves formájában szerepel, míg a 2023.12.18-24. hétre vonatkozó étlap esetében egyszer adott alma formájában szerepel. A többi speciális étrendben nagyobb a zöldségek és a gyümölcsök aránya (pl. alma, almakompót, friss saláta).

¹⁷ Balogh Attila: Felmérés a fogvatartottak közérzetét javító intézkedések hatásairól. Börtönügyi Szemle 2003/3. 40. o.

A karácsonyi időszakra érvényes étlapok esetében valamennyi étrendnél nagyobb volt a gyümölcs-zöldség arány.

Az NMM felhívja a figyelmet arra, hogy „a jobb minőségű élelmezésnek közismerten pozitív hatása van a fogvatartottak hangulatára”,¹⁸ ami hozzájárulhat az egymás közötti, illetőleg a személyi állománnyal való kapcsolatukban kialakuló konfliktusok csökkenéséhez, illetve egészségmegőrző hatása is van, ezért célszerű a gyümölcs és zöldség arányát növelni a normál étrend szerinti étkezésben.

A fogvatartottak az Intézet boltjában vásárolhatnak szükségleti cikkeket a munkadíjuktól vagy letéti pénzükből fogvatartotti kártyával. A vásárlás előzetes ütemterv alapján valósul meg. Az Intézetben minden héten kedden van nyitva a kiétekezési bolt.

A bolt áraival és a kínálatával kapcsolatban a meghallgatott fogvatartottak alapvetően nem fogalmaztak meg kifogást, úgy nyilatkoztak, hogy mindig tudnak valamit venni, hogy kiegészítsék az Intézet által biztosított étkezést, és további higiénias termékekhez és a dohányárukhoz is hozzájutnak, ugyanakkor többen jelezték, hogy a tejtermékek választékát szélesítenék („jó lenne, ha lenne többféle joghurt”), illetve többen hiányolták a tejport is.

A kiétekezéssel kapcsolatban az NMM nem állapított meg alapjoggal összefüggő visszasságot.

2.6. Egészségügyi és pszichológiai ellátás

2.6.1. A 2022. évi látogatás megállapításai

Az Intézet állandó egészségügyi ellátását 1 főápoló és 3 szakápoló biztosítaná, de a 2 szakápolói pozíció betöltetlen.

Az Intézetben reggel 6 óra és délután 18 óra között állandó egészségügyi személyzet dolgozik, de orvost és fogorvost csak külsős szerződéssel alkalmaznak, ugyanakkor a pszichológus teljes állásban dolgozik. Az orvosnak van foglalkozás-egészségügyi szakképesítése, a személyi állomány eü. ellátását is elvégzi. Az Intézetben pszichológus azért dolgozik, hogy a fogvatartottak mentálhigiénés állapota kiegyensúlyozott legyen, egyrészt pszichológusi ellátást nyújt, másrészt befogadásokat végez.

A befogadás során orvosnak kell megvizsgálnia a fogvatartottat, ezt követően pedig kérelmi lapon jelezhetik a fogvatartottak, ha egészségügyi probléma miatt orvoshoz szeretnének menni.

A nőgyógyászati vizsgálatok orvosi beutalásra lehet igénybe venni. Az intézetben a női fogvatartottak között 2022-ben 1 fő volt várandós, aki a BV. Egészségügyi Központban szülte meg gyermekét.

A Covid-járvány megelőzése érdekében befogadaskor 10 napos elkülönítést alkalmaztak, melynek köszönhetően kevés volt a Covid esetszám. Az intézetben kötelező belépéskor a kézfertőtlenítés és a hőmérséklet mérés. A látogatás idején két fő volt egészségügyi megfigyelés alatt Covid fertőzés miatt.

A megfertőződött fogvatartottak és a kontaktjai kezelése a kiadott Szakmai protokoll és az Eljárásrend szerint történt.

A meghallgatott fogvatartottak alapvetően elégedettek voltak az egészségügyi részleggel.

A vizsgálat a fogvatartott személyek egészségügyi és pszichológiai ellátás minőségével kapcsolatban problémákat nem tárt fel, ugyanakkor az a tény, hogy az egészségügyi státuszoknak gyakorlatilag a fele betöltetlen, önmagában veszélyezteti a fogvatartottak testi és lelki egészséghez való jogát.

---

¹⁸ Balogh Áttila: Felmérés a fogvatartottak közérzetét javító intézkedések hatásairól. Börtönügyi Szemle 2003/3. 40. o.

2.6.1. A 2024. évi látogatás megállapításai

A 2022. látogatáson tapasztaltakhoz képest a 2024. évi látogatás során több fogvatartott kifogásolta, hogy hiába szeretne kivizsgálásra menni, amit meg is ígértek neki, mégse szállították ki szakrendelésre, illetve, hogy a beosztott ápoló személyétől függ, hogy kapnak-e fájdalom esetén fájdalomcsillapítót az ápolóktól.

Jelenleg is tartják a 4 napos COVID karantént befogadáskor, a fogvatartottnak 4 napig karanténban kell lennie, ez idő alatt maszkot kell viselnie és annak is, aki érintkezik vele a személyi állomány tagjai közül. Az elkülönítés az egészségügyi részlegen történik, a COVID eljárási rend szerint járnak el. A 4 napos COVID utáni karantént követően kerül sor a fogvatartott befogadására, amelynek során 72 órán belül látja orvos.

Az Intézetben 7 fős személyi állománynak (1 szakorvos, 1 szakpszichológus, 1 főápoló, 4 szakápoló) kellene biztosítani az ellátást, de a szakorvos, illetve az egyik szakápoló státusza betöltetlen. Az Intézetben megbízási szerződéssel foglalkoztatnak két részmunkaidős orvost, egy fogorvost.

Az Intézetben egy pszichológus elérhető, aki befogadáskor mindenképp találkozik a fogvatartottakkal, egyébként kérelmi lapon vagy fali KIOSZK-on vagy a nevelőnél tudják tudja kérni a fogvatartott a pszichológustól a konzultációt. Maximum 30 napon belül fogadja a fogvatartottat, súlyos esetben soron kívül. A pszichológus minden héten vagy kéthetente szemlést tart, bejárja a zárkákat. Emellett csoportos foglalkozásokat is tart: asszertívítás, önismeret, agresszívkezelés, drogprevenció témakörben. Max. 10 fő lehet egy csoportban. A személyi állománynak ő végzi az alkalmassági vizsgálatát, illetve igény szerint terápiás esetvezetést is tart. Néha nekik is tart csoportfoglalkozást. Éves oktatás keretén belül is van egy a pszichológus által vezetett rész. A legtipikusabb problémák: „ártatlanul ül”, kábítószerhasználat okozta érzelemszabályozási zavarok, „hiányzik a család”, az elkövetett tett feldolgozása, „összeveszett az otthoniakkal”.

Az Intézetben megkezdődött a telemedicinális ellátás használata, amely bizonyos esetekben a fogvatartottak szakrendelésre történő kiszállítását tudja kiváltani.

Két defibrillátor van az épületben, az egyik az első emeleten van elhelyezve, a másik az eü. személyzetnél van. Tartanak a használatáról évente oktatást, de a gép maga is instruálja a használóját, hogy mit kell csinálni.

A vizsgálat a fogvatartott személyek egészségügyi és pszichológiai ellátásával kapcsolatban alapvető joggal összefüggő visszásságra utaló körülményt nem tárt fel.

2.7. Kapcsolattartás

2.7.1. A 2022. évi látogatás tapasztalatai

A koronavírus-járvány időszaka alatt – a fertőzés megelőzése érdekében – a személyes kapcsolattartási módok korlátozására került sor a büntetés-végrehajtási intézetekben, a látogatás időpontjában ezen korlátozásokat már részben feloldották. A fogvatartottak több módon tarthatnak kapcsolatot hozzátartozóikkal az Intézetben. 2021. májustól újra fogathatnak látogatót, telefonálhatnak, video-hívást „kezdeményezhetnek” a személyi állomány tagjának segítségével, levelet, csomagot küldhetnek és fogadhatnak.

A fogvatartottak és a dolgozók egészségének megóvása érdekében 2021. november 8-tól 2022. május 1-ig ideiglenesen újra szünetelt a látogatófogadás a bv. intézetekben.

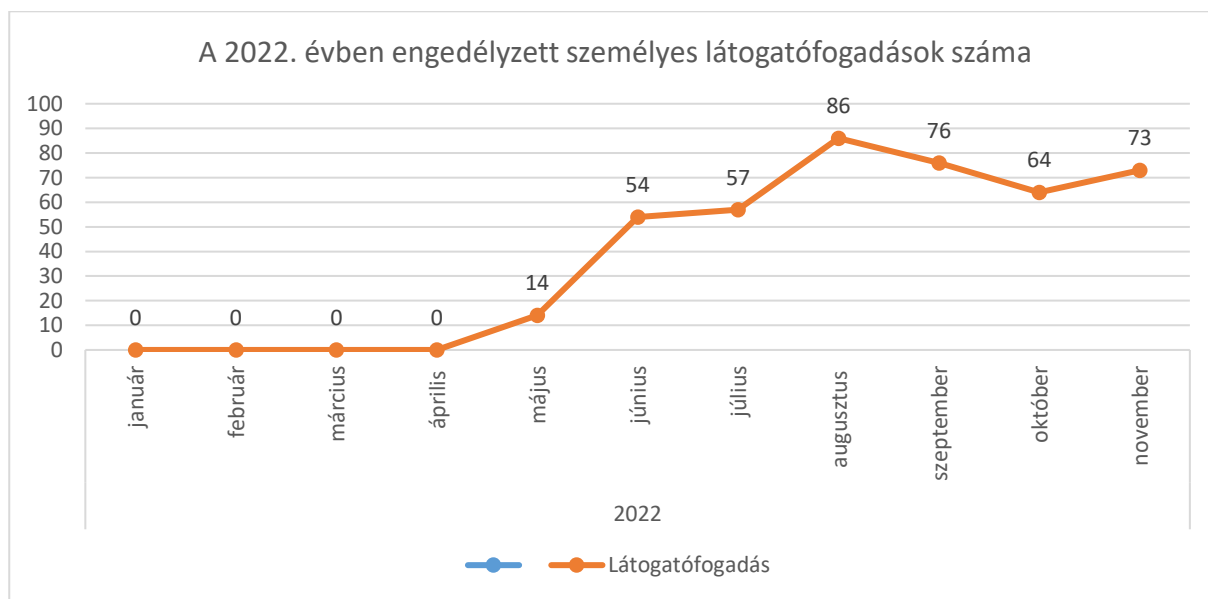
A 2022. május 1-vel az ismételten újrainduló látogatófogadásra havonta egy esetben, maximum 60 perc időtartamban kerülhetett sor, a fogvatartotthoz egy időben két hozzátartozó érkezhet. A látogatás a fogvatartottak és hozzátartozóik közötti plexilappal elválasztott asztalnál történhetett, a fizikai érintkezés teljes kizárásával. A fogvatartottak a látogatófogadó helyiségben találkozhatnak a látogatókkal. A látogatások számát, időpontját és a látogatás alkalmankénti időtartamát a rezsimszabályoknak megfelelően az Intézet parancsnoka határozza meg.

A Házirend előírásai szerint¹⁹ a rendelkezési jogkör gyakorlója, illetve az intézet engedélye alapján a fogvatartott hozzátartozóival, valamint az általa megjelölt személyekkel tarthat kapcsolatot. A kapcsolattartó regisztrálásához elengedhetetlen az érintett személy hozzájárulása. Az ehhez szükséges formanyomtatványt reintegrációs tisztjétől kaphat a fogvatartott. Ennek hiányában a megjelölt személlyel kapcsolatot nem tarthat. Tizenhat éven aluli kapcsolattartó esetén a törvényes képviselő írásos hozzájáruló nyilatkozatára van szükség. A letartóztatottak kapcsolattartására vonatkozóan a büntetőeljárás eredményes lefolytatása érdekében a rendelkezési jogkör gyakorlója korlátozást, tiltást rendelhet el. A fentiekén túl a fogvatartott kapcsolatot tarthat védőjével, illetve egyeztetést követően jogi képviselőjével is.

Normál – nem járványügyi – helyzetben a rezsimszabályokhoz igazodóan egyidejűleg négy fő látogatót fogadhat, gyermekkorú látogató csak felnőtt korú személy kíséretében léphet az intézetbe. Ha az intézet biztonsága indokolja, az intézet elrendelheti, hogy biztonsági fülkében beszéljen hozzátartozóival. A látogatófogadás során összeállítható csomagok, illetve előre összeállított egységcsomagok megrendelésének módját és idejét az intézetparancsnok határozza meg. Az így megrendelt csomagok a havonta engedélyezhető keretbe beleszámítanak.

Járványügyi helyzet esetén (a befogadást követő 72 órán belüli látogatófogadás végrehajtása esetében is) – amennyiben a látogató a bv. intézetenél személyesen megjelenik – a látogatót kötelezni kell az előírt védőfelszerelés (pl. arcot eltakaró maszk, kesztyű stb.) viselésére, illetve a látogatást a biztonsági látogató helyiségben kell végrehajtani. Az engedélyezett látogatás időtartama nem haladhatja meg a 15 percet.

A védővel korlátozás nélkül és bármikor tud beszélni a fogvatartott, a fogvatartottak elmondása szerint a beszélőn a személyzet nincs jelen, biztosított a titoktartás.

Ezzel kapcsolatban az NMM hivatkozik a Bv.tv. 11.§. (2) és (7) bekezdésére, miszerint az elítélt és az egyéb jogcímen fogvatartott védőjével mind írásban, mind szóban és – a fogvatartást foganatosító szerv rendjének a megtartásával – személyesen, ellenőrzés nélkül érintkezhet. Telefonon történő kapcsolattartás során, ha a beszélgetés nem ellenőrizhető, a büntetés-végrehajtásért felelős szerv jogosult a hívást kezdeményező védő vagy képviselő, illetve az elítélt vagy az egyéb jogcímen fogvatartott híváskezdeményezése esetén a hívott fél személyazonosságáról meggyőződni, ennek érdekében a beszélgetés megszakítható. Továbbá a Be. 39. § (1) bekezdés e) pontjára, miszerint a terhelt jogosult arra, hogy védőjével ellenőrzés nélkül tanácskozzon, illetve (2) bek. c) pontjára, ami alapján a fogva lévő terhelt jogosult arra, hogy a védőjével, és ha külföldi állampolgár, az államának

¹⁹ Házirend II/4. fejezet

konzuli képviselőjével a kapcsolatot felvegye, vele személyesen, postai vagy elektronikus úton ellenőrzés nélkül érintkezzen.

A fogvatartott levelet küldhet és kaphat. A hatóságokkal, nemzetközi szervezetekkel, valamint a védővel történő levelezés tartalmilag nem ellenőrizhető. Amennyiben azonban alapos indok merül fel, hogy a levél nem a megjelölt hatóságtól származik, vagy a hatóságnak szól, akkor kizárólag ennek azonosítására a levelet az intézet ellenőrzésre illetékes tagjainak a fogvatartott jelenlétében fel kell bontaniuk. Járványügyi helyzetben a beérkezett levél kézbesítésére 72 óra (3 nap) letelte után kerülhet sor a fogvatartottak részére.

A fogvatartott havonta csomagot fogadhat és küldhet. A csomag fogadása postai úton történhet, illetve webshopon keresztül vagy látogatófogadás során rendelhető meg. A bv. szerv területén kívülről érkező csomagban élelmiszer, tisztálkodási szer, dohánytermék egyáltalán nem küldhető.²⁰ A csomag maximális súlya 5 kg lehet, amennyiben a csomagtúlsúlyos (kivéve a ruházatot, gyógyszert vagy gyógyászati segédeszközt tartalmazó csomagot) vagy kapcsolattartásra nem jogosulttól érkezik, azt visszaküldik a feladónak. A fogvatartott havi egy általános csomagot fogadhat, illetve ruhacsomagot negyedévente egyszer kaphat, kérelemre, előzetes engedéllyel.

Azok a fogvatartottak, akik rendelkeznek kapcsolattartóval, igényelhetnek mobiltelefont, és a rájuk vonatkozó rezsimszabályoknak megfelelő gyakoriságban és időtartamban telefonálhatnak. Emellett fali telefon is rendelkezésre áll azoknak, akiknek nincs annyi pénze, hogy a kauciót kifizessék a mobiltelefonra. Járványügyi helyzetben havi 3x5 perc díjmentes telefonálást a fogvatartott kérelmére, egyedi elbírálással lehet biztosítani azokban az esetekben, ha a kérelmezés időpontjában az érintett fogvatartott nem rendelkezik bv-s telefonkészülékkel.

Az intézet A/1, B/2, B/3. részleg hosszú folyosó körletrészen került elhelyezésre közösségi telefonkészülék. A közösségi telefonok igénybevételéről a reintegrációs tisztek csoportos foglalkozás keretében és a napi szemlék alkalmával tájékoztatják a fogvatartottakat. A tájékoztató kiterjed arra is, hogy a közösségi telefon használatához kérelmi lapon szükséges kérni pénz áthelyezését telefonálásra. A közösségi telefon igénybevételét kérelmi lapon vagy a napi szemle során szóban fogvatartott előzetesen jelzi a reintegrációs tisztnak, vagy a szociális segédelőadónak. A reintegrációs tiszt, (szociális segédelőadó) minden listát készít a közösségi telefont igénybe venni kívánó fogvatartottakról, majd azt átadja a szolgálatban lévő körlet főfelügyelőnek. A fali telefon szabott időbeosztás alapján vehetik igénybe az egyes körzetek, ettől a reintegrációs tiszt engedhet eltérést.²¹

A Mandela Szabályok 58. pontja értelmében a fogvatartottak számára a hagyományos módokon – levelezés, látogatók fogadása – túl a rendszeres kapcsolattartást, amennyiben lehetséges, telekommunikációs, elektronikus, digitális és egyéb eszközökön keresztül is biztosítani kell.

A Skype és a mobiltelefon használatának szabályait az Intézet Parancsokának 2021. évi Intézkedése a Telefonokról tartalmazta. Eszerint a Skype internet telefon a fogvatartottak részére engedélyezhető motivációs, az engedélyezett hozzátartozókkal érzelmi kötődést elősegítő kapcsolattartási forma.²² Az elektronikus kapcsolattartás engedélyezéséről – letartóztatottak kivételével – a reintegrációs tiszt dönt a fogvatartott magatartása, viselkedése, egyéni teljesítménye figyelembevételével. Letartóztatott esetében az elektronikus kapcsolattartás engedélyezéséről való döntés meghozatala érdekében a nyilatkozatot haladéktalanul meg kell küldeni a rendelkezési jogkör gyakorlója részére. Az alkalmazás engedélyezése esetén – a telefonálásra engedélyezett időn kívül – a fogvatartott Az elektronikus kapcsolattartás az IM rendeletben meghatározottak szerinti alkalommal kommunikálhat Skype-telefonon. Az egyes alkalmak tekintetében engedélyezhető időtartam a fogvatartott normakövető magatartása, reintegrációs célok eléréséhez történő hozzáállása alapján maximum 60 percig növelhető.

A járványhelyzet kapcsán bevezetett intézkedések, utasítások révén a mobiltelefon, a skype internet telefon, illetve a közösségi telefon használata az alábbiak szerint módosult²³.

Minden fogvatartott, a végrehajtási fokozatától és a rezsimkategóriától függetlenül, az azok alapján meghatározottakon túl jogosult hetente, további 15 perc telefonhívás kezdeményezésére. A

²⁰ Bv.tv. 176. § (4) bekezdés

²¹ az Intézet Parancsokának 2021. évi Intézkedése a Telefonokról 46-54. pont

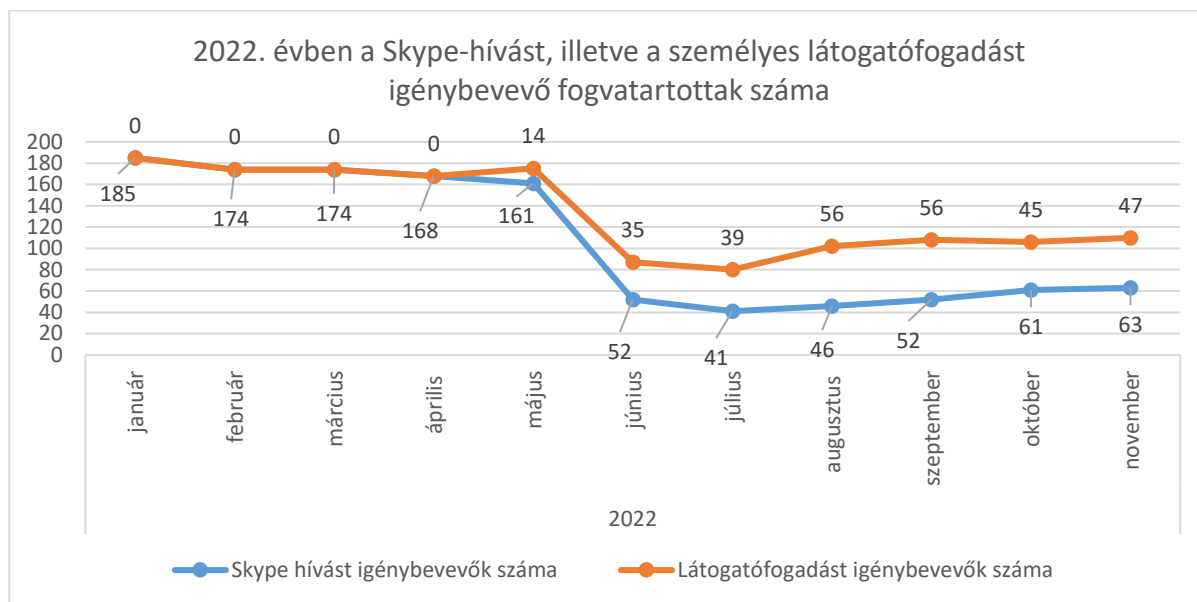
²² az Intézet Parancsokának 2021. évi Intézkedése a Telefonokról 55. pont, 60.-61. és 63. pont

²³ az Intézet Parancsokának 2021. évi Intézkedése a Telefonokról 76-79. pont

megnövelt hívásidőt a bv. intézetek által biztosított helyettesítő, közösségi telefonokon biztosítja a rendszer. A szigorúbb rezsimbe sorolt fogvatartottak kérelmére maximum 30 perc időtartamban a bv. osztályvezető engedélyezheti a skype internet telefonálást a reintegrációs tiszt értékelését követően.

A személyi állomány tagjai szerint népszerű volt a Skype-használat, de tapasztalataik szerint a járvány lecsengése utáni újranyitással, a személyes kapcsolattartás újra engedélyezésével a látogatófogadások száma folyamatosan emelkedik vissza a járvány előtti szintre, ezzel egyidejűleg a Skype használat száma csökken.

A fogvatartottak közül többen elmondták, hogy rokonokkal is tartják a kapcsolatot, akik nem értenek a videótelefonáláshoz, ezért fontos volt számukra a személyes látogatófogadás újra indulása.

A fogvatartottak és a hozzátartozók közötti kapcsolattartásnak nagy szerepe van a családi kapcsolatok megőrzésében és fenntartásában. A családi kapcsolatok leépülése nem segíti elő a fogvatartottak reintegrációját. A személyes kapcsolattartás hiánya a családtagok eltávolodását okozza és a kapcsolatokban növekvő feszültséget eredményez.

A fogvatartotti meghallgatások tapasztalatai alapján is megállapítható, hogy a fogvatartottak továbbra is fokozottan igénylik a személyes kapcsolattartás, látogatófogadás lehetőségét. Noha a látogatás idején már volt lehetőség mind a Skype-os hívásokra, mind a személyes látogatófogadásra, a fogvatartottak és családtagjaik csak úgy találkozhatnak egymással, hogy őket elválasztja egy padlótól a mennyezetig érő plexifal, így semmilyen fizikai kontaktus nem jöhet létre köztük.

A bv. intézetek működése szempontjából fontos a biztonságos őrzés feltételeinek fenntartása és a tiltott tárgyak bevitelének megakadályozása. Mindezt elősegítheti a magas plexifal felállítása, azonban ez sem jelent teljes garanciát arra, hogy minden tiltott tárgyat kiszűrjenek. Egyes fogvatartottak esetében akkor lehet indokolt a teljes plexifal elválasztás a látogatófogadás során, ha biztonsági kockázatot jelent a közvetlen érintkezés. Azon fogvatartottak esetében, akik alacsonyabb biztonsági kockázati besorolást kaptak, indokolt lehet megvizsgálni, hogy miként biztosítható a fizikai érintkezést is lehetővé tevő látogatófogadás. Az NMM álláspontja szerint a közvetlen találkozás lehetősége elősegíti a fogvatartottak reintegrációját, ösztönző lehet a jó magaviseletre és hozzájárul a családi kapcsolatok fenntartásához.

2.7.2. A 2024. évi látogatás tapasztalatai

A Bv. tv. értelmében a szabadságvesztés végrehajtása során – a társadalomba való beilleszkedés érdekében – a bv. intézet elősegíti, hogy az elítélt fenntarthassa és fejleszthesse hozzátartozóival és más személyekkel való kapcsolatát. A kapcsolattartás formái a levelezés, a telefonbeszélgetés, a csomag küldése és fogadása, a látogató fogadása, a látogató bv. intézeten kívüli

fogadása, valamint a kimaradás és az eltávozás. A törvény szerint a kapcsolattartás korlátozásának a bv. intézet rendje és a fogvatartás biztonsága érdekében vagy egészségügyi okból lehet helye.²⁴

A koronavírus-járvány időszaka alatt – a fertőzés megelőzése érdekében – a személyes kapcsolattartási módok korlátozására került sor a büntetés-végrehajtási intézetekben, így például a látogatófogadás szünetelt. A látogatás időpontjában ezen korlátozásokat már nagyrészt feloldották. A fogvatartottak több módon tarthatnak kapcsolatot hozzátartozóikkal az Intézetben. Látogatót fogadhatnak, telefonálhatnak, videóhívást „kezdeményezhetnek” a személyi állomány tagjának segítségével, levelet, csomagot küldhetnek és fogadhatnak.

A kapcsolattartás szabályait a látogatás idején a Bv. tv.-n túl, a 12/2020 (IV.24.) BVOP utasítás, az Intézet Parancsnokának 2023. évi Intézkedése a Telefonokról és a Házirend rögzítette.

A Házirend kapcsolattartásra vonatkozó előírásaiban²⁵ annyi főváltozás történt a korábbi látogatáshoz képest, hogy kikerültek a szövegből a járványügyi zárlat rendelkezései (így levelek őrzési ideje, az ingyenes 3x5 perc telefon stb.), illetve a befogadás alatt történő látogatófogadás esetében a védőfelszerelés helyett biztonsági látogató helyiség használatát írja elő a szabályzat.²⁶ A személyzet elmondása szerint a kapcsolattartás vagy a teljes plexis szobában van (ügyvédi beszélő és a magas biztonsági fokozatú fogvatartottnál), vagy csoportos látogatófogadás keretében (3 turnusban 8-8-8 fogvatartott) az üzemi konyhát rendezik át. Az asztalokon 50 (80) cm magas plexi elválasztás van. Családi látogatófogadás jelenleg szervezés alatt van, a konyhában lesz az is.

Az ügyvédi beszélőn nincs hangrögzítés, illetve bármikor mehet a védő, csak jelzi a kapcsolattartási szándékát, kap időpontot és már mehet is beszélni az ügyfelével. Külföldi fogvatartotthoz a védővel együtt a tolmács is bemehet a beszélőre.

A fogvatartott a rezsimszabályok szerinti gyakoriságban és időtartamban telefonhívást kezdeményezhet. A beszélgetés ellenőrizhető. A védő hetente egyszer – a letartóztatott büntetőeljárás jogainak gyakorlása érdekében – a házirendben megállapítottak szerint, egy óra időtartamban jogosult telefonbeszélgetés kezdeményezésére.

A csomag küldés, fogadás szabályaiban nincs érdemi változás, de a súlyhatárt plusz 500 gr tűréshatárral kitölték.

A járányhelyzet megszűntével nem csökkentek a Skype hívások számai, bár a szabályai változtak az Intézetben. A fogvatartottak a kapcsolattartójaként szereplő személyekkel Skype-alkalmazáson keresztül is kapcsolatot teremthetnek, ideértve a kirendelt vagy meghatalmazott védőt is. A végrehajtási fokozatokra és rezsimekre vonatkozó szabályok szerint legalább havi 1 alkalommal, legalább 1 órában élhet az intézet által biztosított telekommunikációs eszköz útján történő kapcsolattartás lehetőségével. A telekommunikációs eszköz útján történő kapcsolattartás az intézet rendje, a fogvatartás biztonsága érdekében jogszabályban meghatározott módon ellenőrizhető, indokolt esetben megszakítható. Méltánylást érdemlő esetben, az általános szabályok érvényesülése mellett az alkalmazás használható 2 fogvatartott kapcsolattartó közötti kommunikáció („házi beszélő”) lebonyolítására is.

A Skype alkalmazás engedélyezése fogvatartotti kérelem alapján történik. A fogvatartott a végrehajtási fokozatokra és rezsimekre vonatkozó szabályok szerint havonta legalább egyszer, alkalmanként legalább 60 perc, legfeljebb 120 perc időkeretben élhet ezzel a lehetőséggel. A Skype-beszélő során a látogatófogadásra vonatkozó rendelkezések az irányadók: a bv. intézetből hívott Skype végponton maximum 4 személy tartózkodhat. A Skype végponton tartózkodó személyek beazonosítása kamerán keresztül személyazonosításra alkalmas, fényképes okmány felmutatásával történik.

A Skype alkalmazás során bekövetkezett fegyelmi cselekmény esetén a fogvatartott a skype beszélgetéstől eltiltható.

Az intézetben bv. ügyészi, illetve ügyvédi skype-meghallgatások az ügyvédi skype helyiségben kerülnek lebonyolításra, ahol a fogvatartott a kapcsolattartói között rögzített kirendelt vagy

²⁴ Ld. Bv. tv. 172. § és 173. §-ait.

²⁵ Házirend II/4. fejezet

²⁶ „A befogadást követő 72 órán belüli látogatófogadás végrehajtása estében – amennyiben a látogató a bv. intézetnél személyesen megjelenik - a látogatást a biztonsági látogató helyiségben kell végrehajtani. Az engedélyezett látogatás időtartama nem haladhatja meg a 15 percet.”

meghatalmazott védővel, képviselővel kapcsolatot teremthet az alkalmazáson keresztül. A védő által benyújtott kérelem alapján a nyilvántartási segédelőadó ellenőrzi a kapcsolattartás jogosultságát.²⁷

Amennyiben a fogvatartott gyermeke gyermekvédelmi intézményben van elhelyezve az Intézet fel tudja venni a kapcsolatot az intézménnyel, és mivel van Skype és telefon a fogvatartott és a hozzátartozó gyermek kapcsolattartását is biztosítani tudják így.

A személyi állomány tagjai szerint népszerű volt a Skype-használat, de tapasztalataik szerint a járvány lecsengése utáni újranyitással, a személyes kapcsolattartás újra engedélyezésével a látogatófogadások száma megközelítőleg visszaállt a járvány előtti szintre. 2022-ban a személyes látogatófogadások száma 730 db, 2023-ban 893 db, míg a Skype-kapcsolattartások száma 2022-ben 1255 db, 2023-ban 1388 db volt.

Az Alaptörvény VI. cikkében biztosított családi élethez való joggal és a III. cikkben foglalt megalázó bánásmód tilalmával összefüggő visszásságot eredményezhet, ha a fogvatartottak csak úgy találkozhatnak a hozzátartozóikkal, hogy őket teljes mértékben egy plexifal választja el egymástól.

Tekintettel arra, hogy a BVOP időközben 2024. július 1-vel módosította a látogatás végrehajtásának eljárási szabályairól szóló 12/2020 (IV. 24.) BVOP utasítást, valamint 2025. március 1-jétől módosulnak a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény vonatkozó rendelkezései, az NMM a jelen jelentésben nem fogalmaz meg ajánlást a látogatófogadás kapcsán.

A kapcsolattartás egyéb – fentebb leírt – formáival kapcsolatban az NMM nem tárt fel alappal összefüggő visszásságot.

2.8. Reintegrációs tevékenységek – munkavégzés, oktatás, szabadidős programok, vallásgyakorlás és lelki gondozás

2.8.1. A 2022. évi látogatás tapasztalatai

A Mandela Szabályok 4.2. pontja szerint a reintegráció érdekében a fogvatartottak egyéni kezelési igényeivel összhangban álló oktatási, szakképzési és munkalehetőségeket, valamint egyéb megfelelő és elérhető – többek között jótétemeli, erkölcsi, spirituális és egészségügyi vagy sport jellegű – támogató programokat kell biztosítani. Az Európai Börtönszabályok 25. pontja szerint a fogvatartás során kiegyensúlyozott programokat kell biztosítani, és lehetővé kell tenni, hogy minden fogvatartott az emberi és társas kapcsolatok elégséges szintű fenntartásához szükséges időt tölthessen a zárkáján kívül.

A Bv. tv. alapján a szabadságvesztés végrehajtásának céljai közé tartozik „a végrehajtás alatti reintegrációs tevékenység eredményeként annak elősegítése, hogy az elítélt szabadulása után a társadalomba sikeresen visszailleszkedjen és a társadalom jogkövető tagjává váljon.”²⁸ A törvény alapján reintegrációs tevékenység az elítéltek munkáltatása, munkaterápiás foglalkoztatása, általános, illetve középfokú iskolai oktatásban való részvétele, a felsőfokú tanulmányok végzése, a szakképzésben való részvétele, a szakmai gyakorlat megszerzése,²⁹ valamint a szabadidő művelődéssel, sportolással, vallásgyakorlással való hasznos eltöltése.³⁰

A koronavírus elleni védekezés érdekében hozott rendkívüli szabályok alapján a fogvatartottak munkáltatása a büntetés-végrehajtás országos parancsnokának döntése alapján szünetelhetett,³¹ illetőleg felfüggeszthető volt.³² A fogvatartottak reintegrációs tevékenységekben – oktatásban, szakképzésben, felnőttképzésben való részvétel, művelődési, önképzési, sportolási

²⁷ az Intézet Parancsnokának 2023. évi Intézkedése a Telefonokról 66.-67. pont

²⁸ Bv. tv. 83. § (1) bekezdés.

²⁹ Bv. tv. 83. § (3) bekezdés.

³⁰ Bv. tv. 164. § (8) bekezdés.

³¹ A 90/2020. (IV. 5.) Korm. rendelet 4. § (1) bekezdése alapján a jogszabály 2020. április 6-i hatályba lépését követően az elítélt munkáltatása átmenetileg, a munkába állást akadályozó ok fennállásáig vagy a büntetés-végrehajtás országos parancsnokának döntése alapján szünetelhetett.

³² A 90/2020. (IV. 5.) Korm. rendelet 2020. június 1-jén hatályba lépett módosítása értelmében a 3. § (7) bekezdés ca) pontja alapján a veszélyhelyzetre vagy a veszélyhelyzet során elrendelt járványügyi intézkedésre tekintettel a büntetés-végrehajtás országos parancsnoka egy vagy több bv. intézet tekintetében felfüggeszthette az elítéltek munkáltatását. A veszélyhelyzet megszüntetését követően a 2020. évi LVIII. törvény 237. § (4) bekezdés ca) pontja alapján ezt a járványügyi intézkedésre vagy az egészségügyi válsághelyzettel összefüggő más okra figyelemmel tehetta meg.

lehetőségek igénybe vétele, bv. intézeten kívüli munkavégzés – való részvételének lehetőségét a jogszabályok alapján a bv. intézet parancsnoka korlátozhatta.³³

A látogatás idejére ezen korlátozások jelentős részét az intézetek már részben vagy egészben feloldották.

A látogatás idején a fogvatartottak közül 16 fő vett részt a munkáltatásban, ebből 4 fő volt letartóztatott, 4 fő volt letartóztatott nem jogerős, 6 fő börtön fokozatú, 2 fő pedig fegyház fokozatban töltötte a büntetését. Az intézményben zömében költségvetési munkáltatás valósult meg, a mosoda végezett külső megrendelésre is mosást. (8008 kg/év saját mosás, 4240 kg/év külsős) A fogvatartottak közül 1 fő élelmiszer raktárosként, 1 fő raktári munkásként (felszerelési raktár), 4 fő segédmunkásként és 1 fő egyéb egyszerű építőipari foglalkoztatásúként a háziműhelyben, 7 fő konyhai kiségitőként a konyhán, 2 fő pedig mosodásként dolgozott.

A dolgozó fogvatartottak kijelölése úgy történik, hogy a Gazdasági Igazgató adja le azt a listát, hogy milyen munkaterületen van igény az intézetben a fogvatartotti munkáltatásra. A konkrét munkavégzésre kijelölhető személyek kiválasztása viszont a reintegrációs tiszt javaslata alapján történik.

A látogatás során a megkérdezett fogvatartottaknak nem volt a munkáltatás körülményeivel kapcsolatos panasza, ugyanakkor többen jelezték, hogy hiába jelezték a befogadás során is, hogy szeretnének dolgozni, nincs elég munkalehetőség az Intézetben. Többen társadalmi munkakeretében, fizetés nélkül takarítottak az Intézetben, csak hogy legyen elfoglaltságuk.

Noha a CPT fentebb hivatkozott általános jelentésében kifejtette³⁴, hogy munka, az oktatás alapvető fontossággal bír a fogvatartottak jóléte szempontjából, ehhez képest az Intézetben minimálisak voltak a munkáltatás lehetőségei, mindösszesen a fogvatartottak 11%-a dolgozott.

Az Intézet vezetősége kiemelt célként fogalmazta meg a fogvatartottak elhelyezése kapcsán, hogy napi szintű zárkában töltött időt csökkentse. Ezért igyekeztek a letartóztatottakat is bevonni a munkáltatásba, továbbá oktatásokat, képzéseket, csoportos foglalkozásokat, szakköröket³⁵ és jóvátételi programokat szerveztek számukra, mint például a Tiszajenői Óvoda környezetének megújítása. Ennek kapcsán sikerként jelentették, hogy a jóvátételi munkában már szabadult fogvatartottak is részt vettek, őket is tudták ilyen mértékben motiválni.

Az Intézetben mindig kiemelten készülnek minden ünnepre, különösen a karácsonyi és a húsvéti ünnepekre, valamint az anyák napjára. Ilyenkor műsorokat adnak elő a fogvatartottak és különböző ajándékokat is készíthetnek. A könyvtárból kérhetnek könyveket, melyet a szociális előadó visz ki a fogvatartottak részére.

Az Intézet a látogatás idején nem állt szerződéses kapcsolatban oktatást végző tagintézménnyel, szervezetszerű oktatás nem folyik az Intézetben. Az Intézetben elsősorban letartóztatottak részére van lehetőség képzés megszervezésére. Figyelembe véve, hogy a letartóztatást bármikor megszüntetheti a rendelkezési jogkör gyakorlója, rövidebb időtartamú képzések végrehajtására törekszik az Intézet.

2020-2022. évben az alábbi képzések lebonyolítását hajtotta végre az Intézet:

- 2020. szeptember 21. napján 240 órás konyhai kiségitő képzés indult 15 fő fogvatartott részvételével. 2020. november 11-én 15 fő fogvatartott sikeres vizsgát tett. A képző szerv: Pannon Oktatási Központ Gimnázium, Szakgimnázium, Technikum, Szakképző Iskola és Általános Iskola - 2400 Dunaújváros, Pannon kert 1.
- 2021. december 07-én 15 fő bevonásával a Pannon Oktatási Központ Gimnázium, Szakgimnázium, Technikum, Szakképző Iskola és Általános Iskolával együttműködésben intézménytakarító és kiségitő képzés indult. 2022. január 24-én 15 fő fogvatartott sikeres záró vizsgát tett.
- 2020. március 5 – április 15-ig EFOP Kerti Járdakövező képzésen vett részt 19 fő fogvatartott.

³³ A 90/2020. (IV. 5.) Korm. rendelet 3. § (8) bekezdése, továbbá a veszélyhelyzet megszüntetését követően a 2020. évi LVIII. törvény 237. § (5) bekezdése alapján a bv. intézet parancsnoka korlátozhatta az elítéltek Bv. tv. 122. § b), d), e), n) és o) pontjában meghatározott jogait; bv. intézeten kívüli munkavégzését, valamint oktatásban, szakképzésben, felnőttképzésben való részvételét.

³⁴ CPT 2. Általános Jelentés [CPT/Inf (92) 3] 47. pont.

³⁵ Pl. Jobb-agyféltekés rajzolás tanítása – képzett reintegrációs tiszt vezetésével; konyhakert gondozó szakkör, történelmi foglalkozás, irodalmi csoport, filmklub stb.) Az EFOP-1.3.3 kiemelt reintegrációs projekt keretében szakköri foglalkozások, valamint kompetenciafejlesztő tematikus foglalkozások kerültek megszervezésre agressziócsökkentés, életvezetés témában

- 2020. július 16 – augusztus 07. között EFOP Kerti Járdakövező képzés került lebonyolításra 15 fő fogvatartott részvételével.

Az Intézet konyhai kisegítő betanító jellegű képzés (rész szakképzés) végrehajtását tervezte 2022. májusi, majd novemberi kezdéssel. Kérelmezték az Országos Parancsnokság Közgazdasági Főosztályától, hogy fogvatartottak szakképzésére fordítható előirányzatából ennek fedezésére kerüljön átcsoportosításra a szükséges pénzösszeg. A Közgazdasági Főosztály állásfoglalása alapján a BVOP költségvetésében a kért képzési költség fedezete nem állt rendelkezésre.

A fogvatartottak között 5 fő volt írástudatlan, őket felzárkóztató tanfolyamon segítették.

Nagy hangsúlyt fektetnek a vallás szabad gyakorlásra, katolikus börtönlelkészt alkalmaznak, aki a fogvatartottak részére lelki segítséget nyújt. Az intézetben muszlim vallású fogvatartott is volt, de a vallási szertartást nem igényelte, csak a vallási étkezési szabályok betartását kérte, amit az intézet teljesíteni is tudott. Az intézetnek együttműködési megállapodása van több felekezettel, akik szabadon bejöhetnek az intézetbe és a fogvatartottak részére vallási szertartást végezhetnek. A csoportos imateremben 10 fő tartózkodhat egyszerre.

Bárki önkéntesen jelentkezhetsz imára és szabadon jöhet imádkozni vagy meghallgatásra. A lelkész a magas biztonsági kockázatú személyeket is meghallgatja, de őket egyénileg nem pedig csoportosan.

Az intézet konditermet biztosít a fogvatartottak részére külön térítés ellenében, de ez nem felszerelt terem, mert csak saját súlyú edzéseket végezhetnek, így erre igény sincsen.

A napi 1 óra szabadlevegőn tartózkodás biztosított a fogvatartottaknak sétatudvaron, ahol saját súlyos edzést is lehet végezni a kihelyezett sporteszközön.

A fogvatartottak mindennapos TV-nézésről, zenehallgatásról, kártyázásról, sakkjátékról, rajzolásról és levélírásról számoltak be szabadidős programként.

A fogvatartottak többsége oktatásban és képzésben, munkáltatásban szeretett volna részt venni, ha lehetséges lett volna.

2.8.2. A 2024. évi látogatás tapasztalatai

A reintegrációs tevékenységben alapvető változás nem történt az Intézetben a 2022. évi tapasztalatokhoz képest. A látogatás idején a fogvatartottak közül 20 fő vett részt a munkáltatásban. Az intézményben zömében költségvetési munkáltatás valósult meg, a mosoda végezett külső megrendelésre is mosást. (8008 kg/év saját mosás, 4240 kg/év külsős) A fogvatartottak közül 1 fő élelmiszer raktárosként, 1 fő raktári munkásként (felszerelési raktár), 4 fő a háziműhelyben³⁶, 12 fő konyhai kisegítőként a konyhán, 2 fő pedig mosodásként dolgozott.

A háziműhely az udvarról nyílik, az épület alagsorban található, ahol főleg fémipari termékeket készítenek. A műhely állapota erősen leromlott, mivel pincehelyiség, ezért a fény gyakorlatilag minimális, a levegő dohos, a szerszámkészlet tekintetében viszont jól felszerelt. A személyi állomány szerint 8 órában végeznek itt munkát a fogvatartottak. A vízművekkel van megállapodásuk, sorompókat gyártanak a gátakra. Az egyik munkásnak van hegesztővizsgálója, még kint szerezte, ő végzi a hegesztéseket. Jogerős és letartóztatott is van a fogvatartottak között.

A mosoda kicsi (2 mosógép, 2 szárító, 2 fő), a bővítését tervezik, a nőket is szeretnék munkába állítani.

Az Intézetben iskolarendszerű oktatás továbbra sem zajlott. Az iskolarendszerű oktatás előkészítésére várnak. Az OP-ra van beadva a pályázati igény. Barangolás az informatika világába elnevezésű oktatást szeretnék megvalósítani, ha van rá elég létszám, jelentkező a fogvatartottak részéről.

Szakmai tanácsadó foglalkozik az intézetben az analfabétákkal.

A meghallgatott fogvatartottak elmondása szerint napi 1 óra szabadlevegőn tartózkodás biztosított a fogvatartottaknak sétatudvaron. A fogvatartottak húzódkodhatnak, tolódkodhatnak a sétatudvaron. A konditerem fizetős, de az ingyenes használat lehetőségét jutalomként is kaphatják a fogvatartottak. A fogvatartotti konditerem kicsi, csak saját súlyos és 4 db súlyzó van benne.

³⁶ A műhely megtekintése során ezzel szemben 8 főt említett a személyzet.

Gyakorlatilag nem használják a fogvatartottak, jellemző, hogy a megkérdezett fogvatartottak azt se tudták, hogy létezik ilyen helyiség az épületben.

A fogvatartottak mindennapos TV-nézésről (hétköznap 13 órától, hétvégén 8 órától tévézhetnek), zenehallgatásról, kártyázásról, sakkjátékról, rajzolásról, keresztrejtvény fejtésről és levélírásról számoltak be szabadidős programként. A könyvtár és a vallásgyakorlás egyéni és csoportos formája elérhető volt. Az EFOP program keretében többen csoportfoglalkozásokon is részt vesznek (pl. kézműves foglalkozások, drámacsoport, munkaerőpiaci foglalkozás 4-6-8 fős csoportoknak, háztartási ismeretek, értékcorrekciós foglalkozások, kompetencia fejlesztőfoglalkozás 2x30 órában). Emellett jóvátételi programokban is részt vehetnek a fogvatartottak, pl. a koraszülött osztályokra horgolnak kis polipokat („kolip”), fejlesztő játékokat készítettek (kockákat faragtak, zörgő zacskókat készítettek), jelmezeket varrtak. Az Intézetben továbbá egyéb szervezett szabadidős programok, sakkszakkör, jobb agyféltekés rajztanfolyam, anyanyelvi foglalkozás vagy kreatív foglalkozások, pl. az anyák napjára hajtogatnak csoportosan díszeket.

Az EFOP részvétel feltétele volt a legfeljebb 5 éves büntetés, de törekedtek arra, hogy vegyes csoportok (pl. főiskola-analfabéta, jogerő-tartóztatásban lévő) legyenek kialakítva a foglalkozásokon, mert kölcsönösen segíthetik egymást a fogvatartottak.

A meghallgatott fogvatartottak többsége a munkáltatásban szeretett volna részt venni, ha lehetséges lett volna. A női fogvatartottak szinte mind úgy nyilatkoztak, hogy hiányolják a munka és a sportolás lehetőségét. Többen díjazás nélkül heti több alkalommal az épületet takarították, csak hogy csökkentsék a bezártságot.

A helyszínbejárás során a látogatócsoport nem találkozott női dolgozóval, a műhelyben, a konyhán és a mosodában csak férfiak dolgoztak.

Az NMM felhívja a figyelmet, hogy a szabadságuktól megfosztott személyek számára kiemelt fontosságú az olyan időtöltés, amely segíti a társadalomba való visszailleszkedésüket.

Az NMM felhívja a figyelmet arra, hogy a szabadságuktól megfosztott nők részére ugyanolyan feltételek mellett kell értelmes tevékenységeket (munka, képzés, oktatás, sport, stb.) felkínálni, mint férfitársaik számára, sőt, a körülményektől függően, ha a nők számára nem biztosítanak egyenlő hozzáférést a rezsimben kínált tevékenységekhez, az már kimerítheti a megalázó bánásmód fogalmát.³⁷

2.9. Panaszkezelés

2.9.1. A 2022. évi látogatás tapasztalatai

A panaszmechanizmus részletszabályait a IM rendelet 44.§, a Házirend II/5. fejezete, illetve az Intézet Parancsnokának Panaszkezelési Intézkedése határozza meg.

A fogvatartottak a büntetés-végrehajtási ügyben vagy a fogvatartással összefüggésben kérelmet terjeszthet elő és a kérelemről hozott döntéssel szemben panaszt nyújthatnak be, továbbá egyéb jogorvoslati jog illetik meg őket, melyeket írásban vagy szóban terjeszthetnek elő. Kérelmi lapot a reintegrációs tisztől, valamint a körleten szolgálatot teljesítő személytől lehet kérni. Az írásban előterjesztett kérelmet a reintegrációs tisztnek kell átadni. A kérelemben foglaltak megalapozása, alátámasztása a kérelmező feladata. Minden írni tudó fogvatartott köteles a kérelmi lapot sajátkezűleg kitölteni. Az analfabéta fogvatartott kérheti a reintegrációs tiszt segítségét, vagy kérelmét más fogvatartott megírhatja, ebben az esetben a kérelmező neve mellett a kérelmi lap írója, aláírását köteles szerepeltetni. Amennyiben a fogvatartott írni vagy olvasni nem tud, akkor kérelmére a panaszát két érdektelen tanú jelenlétében jegyzőkönyvbe kell foglalni.

2021. évben bevezetésre kerül a Fogvatartotti Kezdeményezésű Kérelmek Modul szakrendszer (továbbiakban KIOSZK), amelyen keresztül szintén be lehet nyújtani a kérelmeket.

A szóbeli előterjesztés fórumai: a bv. ügyészi meghallgatás, vezetői meghallgatás, a büntetés-végrehajtási osztályvezetői (osztályvezető-helyettesi, nyilvántartó főelőadói) meghallgatás, a

³⁷ CPT előírások - Kivonat a 10. Általános Jelentésből [CPT/Inf (2000) 13] 25. pont

gazdasági vezetői meghallgatás, biztonsági osztályvezetői meghallgatás, a reintegrációs tiszti meghallgatás, a bv. pártfogói meghallgatás.

Az intézet vezetői (-helyettesi), osztályvezetői-, pártfogói-, ügyészi meghallgatásra kérelmi lapon kell jelentkezni, a reintegrációs tiszti meghallgatáshoz kérelmi lap nem szükséges.

Írásbeli előterjesztés módja: közvetlenül bv. szerv vezetőjéhez írt beadványait az intézetben elhelyezett, külön megjelölt levelesládában helyezheti el, melynek nyitása a bv. szervezet vezetőjének a közvetlen hatásköre. A hatóságokhoz, hivatalos szervekhez írt beadványt, megkeresést lezárt borítékban kell kiadni, a postai szabályoknak megfelelően megcímezve és felbélyegezve.

A kérelem továbbításra kerül az illetékes szervezeti egységhez, arról a szervezeti egység vezetője dönt. A kérelem elbírálásnak általános határideje 30 nap – ha az ügy jellege szükségessé teszi, abban az esetben soron kívül kell azt elbírálni. Az ügyintézési határidő indokolt esetben 30 nappal meghosszabbítható. Az ügyintézési határidőbe nem számít be a hiánypótlásnak, a hivatalból történő iratok beszerzésének, a megkeresésnek, a szakértői vélemény, illetve a pártfogó felügyelői vélemény elkészítésének és az indítványozott tanúmeghallgatások teljesítésének időtartama. A kérelem, illetve a panasz elbírálásáról, valamint a határidő meghosszabbításáról az érintett és a kezdeményező egyaránt tájékoztatást kap.

Érdemi vizsgálat nélkül el lehet utasítani az ugyanazon ügyben hat hónapon belül (feltételes szabadságra bocsátás kérelem esetén egy éven belül) ismételten előterjesztett kérelmet, ha az új tényre vagy körülményre nem hivatkozik.

Panasszal élhet a döntés (intézkedés, határozat) ellen, vagy annak elmulasztása esetén az intézkedés, vagy a döntés közlésétől, illetve annak elmulasztásától számított 15 napon belül. A panaszt írásban kell benyújtani, és a reintegrációs tisztnak kell átadni, vagy a körleten elhelyezett ládában kell elhelyezni, vagy arról jegyzőkönyvet kell felvenni.

A panasz továbbításra kerül az elbírálásra jogosulthoz az intézet szervezeti egységei, annak vezetői és a reintegrációs tisztek tekintetében a bv. szerv vezetője; ha a döntést a bv. szerv vezetője, vagy – jogszabályban meghatározott esetekben – a BVOP kijelölt szervezeti egységének a vezetője hozta, akkor a panaszt az országos parancsok bírálja el; ha jogszabályban meghatározott esetekben az ügyében első fokon az országos parancsnok döntött, akkor a panaszt a büntetés-végrehajtásért felelős miniszter bírálja el.

A panaszt 30 napon belül kell elbírálni, kivéve, ha az ügy jellege ezt soron kívül szükségessé teszi. E határidő indokolt esetben harminc nappal meghosszabbítható. A panasz elbírálásáról, valamint a határidő meghosszabbításáról a fogvatartottat (a panasztevőt) írásban tájékoztatni kell. A panasz elbírálásáról szóló határozat ellen további jogorvoslatnak nincs helye.

A bv. szerv vezetője, az országos parancsnok, illetve a büntetés-végrehajtásért felelős miniszter döntése – ha a jogszabály kivételt nem tesz – végrehajtható.

A meghallgatott fogvatartottak alapvetően tisztában voltak a panaszelőterjesztés lehetőségével, módjával. A reintegrációs tisztekhez állításuk szerint nyugodtan fordulhattak, ha gondjuk volt, alapvetően segítőkészeknek írták le valamennyien őket, a panaszukat kérelmi lapon vagy a KIOSZK-on keresztül tudták megtenni és parancsnoki meghallgatást is lehetett kérni.

Az NMM panaszmechanizmus működése kapcsán nem tárt fel visszásságot.

2.9.2. A 2024. évi látogatás tapasztalatai

2024. évben a fentebb ismertetekhez képest változtak a Házirend előírásai³⁸, a személyes meghallgatáshoz képest előtérbe került a szabályozásban a KIOSZK használata.

A fogvatartott büntetés-végrehajtási ügyben vagy a fogvatartással összefüggésben az arra rendszeresített formanyomtatvány használatával kérelmet terjeszthet elő. Egy formanyomtatványon egy tárgykörben lehet kérelmet vagy panaszt előterjeszteni. Az írásban előterjesztett kérelmet a reintegrációs tisztnak kell átadni, a KIOSZK rendszerben kell rögzíteni, vagy a részlegén elhelyezett ládában kell elhelyezni. A kérelemben foglaltak megalapozása, alátámasztása a kérelmező feladata.

³⁸ Házirend II/5. fejezet

Személyes meghallgatást kérhet az intézet szervezeti egységének a vezetőjétől. Az intézet parancsnokához írásban, közvetlenül is fordulhat.

Formanyomtatványt a reintegrációs tisztától, valamint a körleten szolgálatot teljesítő személyi állományi tagtól kérhet a fogvatartott. Amennyiben tud írni, köteles a formanyomtatványt sajátkezűleg kitölteni. Azoknak a fogvatartottaknak, akik írni, olvasni nem tudnak a fogvatartottak kérelmét más fogvatartott megírhatja, ebben az esetben két érdektelen tanú jelenlétében kell a formanyomtatványt kitölteni vagy a belső elektronikus felületen benyújtani, és ezt a tényt, valamint a tanúk nevét és azonosító számát a formanyomtatványban is fel kell tüntetni.

Fogvatartásával összefüggő ügyében (kérelem, panasz) – amennyiben a jogszabály ettől eltérően nem rendelkezik – annak az intézetnek a vezetője dönt, ahol a végrehajtás történik, ezért azt az illetékes intézetben kell benyújtania. A kérelem továbbításra kerül az illetékes szervezeti egységhez, arról a szervezeti egység vezetője dönt. A kérelem elbírálásnak általános határideje 30 nap – ha az ügy jellege szükségessé teszi, abban az esetben soron kívül kell azt elbírálni. Az ügyintézési határidő indokolt esetben 30 nappal meghosszabbítható. Az ügyintézési határidőbe nem számít be a hiánypótlásnak, a hivatalból történő iratok beszerzésének, a megkeresésnek, a szakértői vélemény, illetve a pártfogó felügyelői vélemény elkészítésének és az indítványozott tanúmeghallgatások teljesítésének időtartama. A kérelem, illetve a panasz elbírálásáról, valamint a határidő meghosszabbításáról az érintett és a kezdeményező egyaránt tájékoztatást kap.

Érdemi vizsgálat nélkül el lehet utasítani azt a kérelmet, ami nem a jogosulttól származik, az ugyanazon ügyben hat hónapon belül ismételt előterjesztett kérelmet, ha az új tényre vagy körülményre nem hivatkozik, az ugyanazon jog érvényesítésére irányuló kérelmet, ha azt érdemben már elbírálták, és a kérelem tartalma, valamint az irányadó jogi szabályozás nem változott.

A fogvatartott panasszal élhet a döntés (intézkedés, határozat) ellen, vagy annak elmulasztása esetén az intézkedés, vagy a döntés közlésétől, illetve annak elmulasztásától számított 15 napon belül. A panaszt írásban, az erre rendszeresített formanyomtatványon kell benyújtani, és a reintegrációs tisztnak kell átadni, vagy a részlegen elhelyezettládában kell elhelyezni, vagy arról jegyzőkönyvet kell felvenni. A panasz továbbításra kerül az elbírálásra jogosulthoz. A panaszt 30 napon belül kell elbírálni, kivéve, ha az ügy jellege ezt soron kívül szükségessé teszi. E határidő indokolt esetben harminc nappal meghosszabbítható. A panasz elbírálásáról, valamint a határidő meghosszabbításáról a fogvatartottat (a panasztevőt) írásban tájékoztatni kell. A panasz elbírálásáról szóló határozat ellen további jogorvoslatnak nincs helye.

Amennyiben a fogvatartott kérelme, illetve panasza ügyében (a továbbiakban együtt: beadvány) az agglomerációs vezető, vagy az országos parancsnok, illetőleg az általa kijelölt szervezeti egység vezetője illetékes dönteni (pl. átszállítás, szabadságvesztés-félbeszakítás), beadványát abban az esetben is az intézetben kell benyújtania, tekintettel arra, hogy azt az intézet illetékes szakterületeinek véleményeznie kell, és azzal együtt kell felterjeszteni a döntésre jogosult szervhez, mely felterjesztés az intézet feladata.

A látogatócsoport tagjai ismét azt tapasztalták, hogy a fogvatartottak tisztában vannak a panaszlejtetés módjával, határidejével, a panaszok kezelésével kapcsolatban nem volt panaszuk.

Az NMM panaszmechanizmus működése kapcsán nem tárt fel visszasságot.

2.10. Személyi állomány helyzete (létszám, fluktuáció, munkavégzési körülmények, oktatás)

2.10.1. A 2022. évi látogatás tapasztalatai

A látogatás napján az engedélyezett költségvetési létszám 127 fő volt, ebből 102 státusz volt betöltve. Többek között a biztonsági osztályról 19 fő hiányzott, a gazdasági osztályról 2 fő, betöltetlen a gazdasági vezető pozíciója, illetve 2 ápolói státusz is betöltetlen volt. A személyi állomány feltöltöttsége tehát 80 %-os. Az Intézet 5 fegyveres biztonsági őrt is foglalkoztathatnak, ebből jelenleg 4 állás van betöltve.

Az állományon belül a női munkavállalók aránya 33%, kiemelkedő a teljesítményük és a vezetés beszámolója szerint az állomány is elfogadja őket. 2015-ben a legjobb női munkahely

különdíjat, 2021-ben a családbarát munkahely díjat, 2022-ben a Hivatás Mestere Vándorkupa díjat kapta meg az Intézet.

A személyi állomány létszáma szervezeti egységenként

	Engedélyezett státusz	Betöltött álláshely
Vezetői törzs	2	1
Vezetői közvetlen	3	3
Személyügyi és Szociális Osztály	4	3
Biztonsági Osztály	75	56
Büntetésvégrehajtási Osztály	16	15
Gazdasági Osztály	19	17
Informatikai Osztály	3	3
Egészségügyi Osztály	4	2
<i>Fegyveres biztonsági őr</i>	5	4

A parancsnok elmondása szerint nagy a fluktuáció. A 2021. évben 36 fő távozott és 25 fő lépett be, 2022. évben a látogatás napjáig 20 fő távozott és 17 fő lépett be, így elmondható, hogy a személyi állomány összlétszáma csökkenő tendenciát mutat.

Már a 2021. évi Éves Önértékelő Jelentés is nagy problémaként jelezte fluktuációt. Az intézet nagy hangsúlyt fektet a megfelelő és minél hamarabbi utánpótlás biztosításra. Több álláskereső portálon és a helyi médiában is rendszeresen meghirdetik az állásokat, több közösségi eseményen is részt vettek toborzási célzattal, a kormányhivatal foglalkoztatási osztályával is folyamatos a kapcsolatuk.

Az intézet állománymegtartó képessége érdekében az instruktori rendszerre kiemelt figyelmet fordít az intézet. A kiadott országos iránymutatás alapján az intézet rendelkezik a próbaszolgálatosokkal kapcsolatos helyi szabályozással. Az instruktorok kiválasztása az iránymutatásnak megfelelően történik, díjazásukra sor került.

Az intézet hat színházbérletet biztosít az állomány részére a Szigligeti Színházba. Helyi intézkedés szabályozza, hogy az állományi tagok heti 2 órában a munkaidő terhére fizikai erőnlétük fenntartása érdekében sportolhatnak.

Kondicionáló terem használata biztosított az intézet területén. Az intézeti szaunát, valamint 5 db intézeti kerékpárt a személyi állomány ingyenesen használhatja. Az egészségmegőrzés érdekében egészségnap került lebonyolításra. Az esélyegyenlőségi terv alapján a tartós beteg gyermeket, illetve a gyermeküket egyedül nevelő szülők részére munkaidő kedvezményt biztosít az intézet.³⁹

A munkavégzési körülményekkel elégedettek voltak a személyi állomány meghallgatott tagjai. Az Intézetben mind női, mind férfi öltöző, illetve személyzeti étkező is rendelkezésre áll. Egészségügyi vizsgálatokhoz külön helyiséget alakítottak ki a személyi állomány tagjainak, felújították a biztonsági blokkot, és az irodaépület folyosóit.

Ugyanakkor az adminisztrációs terheket valamennyi meghallgatott állományi tag jelentősnek írta le. A vezetőséggel a kapcsolatuk jó, a felmerülő problémákat a vezetés mindig megpróbálja megoldani, a túlóra csak akkor engedélyezett, ha előállítani vagy szállítani kell valakit.

Szupervíziót biztosítanak a személyzet részére a kiégés megelőzése érdekében. A személyzet a hét bármely napján tud az intézeti pszichológussal beszélni.

Az állomány képzése, kompetenciáinak fejlesztése a központilag elrendelt e-learning képzések teljesítésével valósult meg. (pl. 2021. évben IT biztonság felhasználók részére, IT biztonság rendszergazdák részére; IT biztonság vezetők részére; Mobil eszközök hivatali használata 2022. évben: közösségi hálózatok hivatali használata; Humánjávánnyal kapcsolatos továbbképzés, különös tekintettel a COVID-19 vírushelyzetre; Antiszemitizmus és a gyűlöletbűncselekmények stb.) Emellett évi 5 alkalommal szerveztek irányítói tréninget.

³⁹ 2021. évi Éves Önértékelő Jelentés VI. Személyügyi és szociális tevékenység 1. pont.

A rendelkezésre bocsátott adatok alapján az Intézetben a fenti körülmények mellett jelentős volt a túlórák száma.

A személyi állomány túlóráinak száma (2021-ben és 2022-ben a látogatásig, havi bontásban)

2021. év	a hónapban teljesített összes túlóra, túlszolgálat (óra)	fő
Január	944	56
február	724	53
Március	594	50
Április	558	53
Május	1 014	67
Június	689	70
Július	892	58
Augusztus	1 290	56
Szeptember	1 301	69
Október	1 536	56
November	1 584	66
December	1 124	62
össz.:	12 250	

2022. év	a hónapban teljesített összes túlóra, túlszolgálat (óra)	fő
Január	1 734	53
február	1 671	49
Március	1 438	58
Április	2 124	60
Május	1 627	68
Június	1 716	63
Július	1 579	58
Augusztus	988	50
Szeptember	1 307	48
Október	1 313	46
November	még nincs adat	
December	-	-
össz.:	15 497	

Az Európai Börtönszabályok 8. pontja alapelveként rögzíti, hogy „a büntetés-végrehajtás személyi állománya fontos közszolgálati feladatot teljesít, s ezért utánpótlásának, képzésének és munkafeltételeinek lehetővé kell tennie, hogy a fogvatartottakkal magas színvonalon foglalkozzanak.” A CPT felhívta a figyelmet, hogy „ahol az őrség létszáma nem elegendő, ott a biztonság és a rend alapvető szintjének fenntartásához jelentős mennyiségű túlmunkára lehet szükség. Az ilyen helyzet könnyen azt eredményezheti, hogy az őrköt erős stresszhatás éri, hamar kiégnek, vagyis olyan helyzet alakul ki, amely fokozza a minden börtönben eleve meglévő feszültséget.”⁴⁰

A személyi állomány létszámhiánya, az emiatt szükségessé váló túlmunka és a megnövekedett munkaterhek okozta stressz alkalmas lehetett arra, hogy hátrányosan befolyásolja a fogvatartottakkal való bánásmódot, ami veszélyezteti az embertelen, megalázó bánásmód vagy büntetés tilalmának érvényesülését.

2.10.2. A 2024. évi látogatás tapasztalatai

A látogatás napján a személyzet tényleges létszáma 102 fő (100 + 2 fő), az engedélyezett költségvetési létszám 106 fő (+ 5 fő fegyveres biztonsági őr) volt. A feltöltöttség 96 %-os. 11 főt megbízással foglalkoztattak. 3 reintegrációs tiszt és 2 szociális előadó dolgozik a reintegrációs területen.

A személyi állomány létszáma szervezeti egységenként

	Engedélyezett státusz	Betöltött álláshely
Vezetői törzs	1	1

⁴⁰ A CPT 11. Általános Jelentése [CPT/Inf (2001) 16] 26. pont.

Vezetői közvetlen	1	1
Személyügyi és Titkársági Alosztály	6	6
Biztonsági és Fogvatartási Ügyek Osztálya	72	70
Műszaki és Ellátási Osztály	14	13
Egészségügyi és Pszichológiai Osztály	7	5
<i>Fegyveres biztonsági őr</i>	5	4

A személyi állomány létszáma nagyjából stagnál. A 2023. év során 16 fő szerelt fel, illetve 20 fő távozott. A fluktuáció egyik oka, hogy helyben nagy a honvédségi 2. Szolnoki Dandárnak az elszívó ereje.

Az állomány képzése, kompetenciáinak fejlesztése a központilag elrendelt e-learning képzések teljesítésével valósult meg. Az Intézetben szupervíziós lehetőséget is biztosítanak a személyi állomány részére, a pszichológus mindig rendelkezésre áll. Stresszkezelő tréning is van, valamint Egészségmegőrző és Családi rekreáció elnevezéssel is van ilyen jellegű program az állománynak. Ezek több naposak, Pilisszentkereszten, a Balatonon, Igalon az új rekreációs központban, illetve Hévízen tartják ezeket.

Az állomány meghallgatott tagjai a saját munkavégzési körülményeivel teljesen elégedett volt, a bérezés egyre jobb, de túlzó az adminisztrációs teher. A vezetőséggel a viszonyukat jóként jellemezték.

A személyi állomány munkavégzési körülményeivel, képzésével létszámával kapcsolatban nem állapít meg visszásságot az NMM, de felhívja a figyelmet arra, hogy a túlzott munkateher, a tartólétszám hiánya a személyi állomány kiegészéséhez vezethet, amely visszahathat a fogvatartottakkal való bánásmódra is.

2.11. A fogvatartottak egymás közti és a személyi állománnyal kapcsolatos viszonya (bánásmód, fogvatartottak jutalmazása és fegyelmi helyzete)

2.11.1. A 2022. évi látogatás tapasztalatai

A fogvatartottak elmondása a szerint az örök korrekten bánnak velük. Legtöbbjük arról számolt be, hogy a személyi állomány tagjaival jó a viszonya. Valamennyien elmondták, hogy a személyi állomány tagjai magázódva beszél velük, tiszteletlenséget nem tapasztaltak. Elmondásuk szerint az őrség tagjai nem üvöltöztek velük és nem voltak durvák, illetve nem használtak bántó vagy lealacsonyító kifejezéseket velük szemben.

Az elmúlt évben 2 esetben indult büntetőeljárás a személyzet tagjával szemben. Az első esetben egy női fogvatartott azt állította, hogy a személyzet tagja megfogdosta. Az ügyet az illetékes katonai ügyészség kivizsgálta és bűncselekmény hiányában lezárta. A másik ügyben egy fogvatartott jelentette, hogy a személyzet egyik tagja bántalmazta őt, a katonai ügyészség vizsgálata a látogatáskor még folyamatban volt.

2021-ben 7 esetben indult fegyelmi eljárás a személyi állomány tagjai ellen, 5 esetben szolgálatteljesítésre vonatkozó kötelezettség megszegése, 1 esetben dohányzás tiltott helyen cselekmény miatt, 1 esetben pedig fogvatartottal való tiltott kapcsolat létesítése miatt.

2022-ben pedig 5 fegyelmi eljárás indult a személyi állomány tagjai ellen, 2 esetben közúti közlekedési szabályok kisebb fokú megsértése szabálysértés miatt, 2 esetben közúti baleset miatt, 1 esetben pedig hivatalos eljárásban történt bántalmazás miatt (felfüggesztve a büntetőeljárás jogerős befejezéséig). Továbbá az előző évről áthúzódott a tiltott kapcsolat miatti ügy is.

A meghallgatott fogvatartottak egymás sérelmére elkövetett cselekményekről (verbális, fizikai vagy szexuális bántalmazás), „csicskáztatásról” sem számolt be. Egyikük sem tudott szökésről, vagy öngyilkossági kísérletről. A személyi állomány is az önkárosítást jelölte meg, mint jellemző veszélyforrást. Elmondásuk szerint az Intézetben az elmúlt időszakban egy befejezett öngyilkosság történt, egyéb öngyilkossági kísérlet nem volt. Kiemelten figyelnek a fogvatartottak

közötti lehetséges erőszak megelőzésére, mert már befogadáskor az előélet alapján próbálják feltérképezni a személyiséget és az elhelyezéskor figyelnek a részletekre. 2022-ben egy fogvatartottak közötti bántalmazásos eset volt az Intézetben.

Az intézetben nem volt szerhasználat. A rendőrséggel együttműködnek, mert a rendőrség kutyával ¼ évente körbejár és ellenőrzi az intézetet.

Egy rendkívüli haláleset történt, az egyik fogvatartott az egészségügyi előállítás alkalmával rosszul lett és elhunyt.

A 2021. évi Éves Önértékelő Jelentés⁴¹ szerint az évben fogvatartottak jutalmazásra nem került sor. Fegyelmi cselekmény elkövetése miatt fegyelmi eljárás megindítására 2020-ban 396 esetben, míg 2021-ben 294 alkalommal került sor. Ez mérséklést mutat az előző évhez képest, tekintettel arra, hogy a fogvatartotti létszám a 2020. évhez képest jelentősen csökkent. A fogvatartottak által elkövetett fegyelmi cselekmények közül továbbra is az állami tulajdon rongálása fordul elő a legtöbb esetben. Az egymás sérelmére elkövetett fegyelemsértések (verekedés, bántalmazás) számának enyhe csökkenése figyelhető meg 2020 évhez képest. Fegyelmi eljárás 2020-ban 14 alkalommal indult verekedés, míg 4 esetben fogvatartott társ bántalmazása miatt, 2021 évben az egymás sérelmére elkövetett fegyelmi vétségek száma 11-re csökkent, verekedés miatt 6, fogvatartott társ bántalmazása miatt 5 fegyelmi eljárás indult. Tekintettel arra, hogy az intézetben fogvatartottak többsége letartóztatott, így kevés lehetőség adódik az egymás sérelmére elkövetett fegyelmi cselekmények során a mediáció alkalmazására, 2021 évben közvetítői eljárás lefolytatására nem került sor. A bv. bíróság 2 esetben helybenhagyta az I. fokú határozatot, 1 esetben az eljárás még folyamatban van. 1 esetben panasszal élt a fogvatartott a határozat ellen, mely döntés II. fokon helybenhagyva. Fogvatartottakkal szemben 5 esetben tett az intézet büntetőfeljelentést. A cselekmények eloszlása: 2 esetben zsarolás, 1 esetben súlyos testi sértés, 2 esetben hivatalos személy elleni erőszak megalapozott gyanúja miatt. Károkozás kapcsán szabálysértési feljelentéssel 77 fogvatartott esetében élt az intézet, büntető feljelentés nem volt.

A fenti számok alátámasztani látszanak a többi büntetés-végrehajtási intézetben tapasztalt fogvatartotti előadásokat, miszerint változott a jutalmazási gyakorlat a bv. szervezeten belül és *nagyon nehéz jutalomban részesülni*. A vizsgált intézetben ilyen közvetlen előadás nem volt, de senki sem számolt be a fogvatartottak közül arról, hogy az intézeti tartózkodása alatt kapott volna jutalmat. Továbbá a 2021. évi önértékelő jelentés szerint 2021-ben egyáltalán nem adtak jutalmat.

A CPT hangsúlyozza, hogy az örök professzionalizmusához az szükséges, hogy képesek legyenek kulturált és humánus módon bánni a fogvatartottakkal, miközben ügyelnek a biztonságra és a rendre. Az örök és a fogvatartottak közötti konstruktív és pozitív viszony kialakítása csökkenti a bántalmazások veszélyét, növelik a kontrollt és a biztonságot is⁴².

2.11.2. A 2024. évi látogatás tapasztalatai

A fogvatartottak elmondása a szerint az örök korrekten bánnak velük. Legtöbbjük arról számolt be, hogy a személyi állomány tagjaival jó a viszonya, amit a kölcsönösen tisztelet jellemez. A motozások, szemle, zárkaellenőrzés a jogszabályoknak megfelelően zajlanak. A személyi állomány tagjai nem használnak lealacsonyító, megalázó, megszegyenítő kifejezéseket a fogvatartottakra, nem szoktak velük kiabálni, káromkodni. Kölcsönösen magázzák egymást. A meghallgatott fogvatartottak úgy nyilatkoztak, hogy nem érezték, hogy bármilyen tekintetben megkülönböztetnék. Nem tapasztalták, hogy a személyi állomány tagjai bántalmaztak volna fogvatartottat. A meghallgatott nők úgy nyilatkoztak, hogy a személyi állomány tagjai soha nem mondtak nekik olyat, amivel női mivoltukban sértették volna őket, nem tettek szexuális tartalmú megjegyzést sem a fogvatartottra. Sőt

⁴¹ 2021. évi Éves Önértékelő Jelentés III. fejezet

⁴² CPT 11. általános jelentés [CPT/Inf (2001) 16] 26. pont.

egyikük kiemelte, hogy korábban a férfi fogvatartottak többször utána füttyögtek, de amióta a felügyelő rájuk szólt, ez megszűnt.

A meghallgatott fogvatartottak nem tudtak fogvatartottak közötti verbális, fizikai vagy szexuális bántalmazásról, szökési kísérletről, önkárosításról.

A parancsnok tájékoztatása szerint nemrég volt egy önakasztási kísérlet náluk, amihez mentőt hívtak, akik megvizsgálták a fogvatartottat, de nem találták életveszélyesnek az állapotát.

A fogvatartottak közötti erőszak ritkán történik, az elmúlt időszakban összesen 1 fegyelmet indítottak emiatt. A folyamatos rotáció elvét alkalmazzák a jelenség ellen, akár csak a gyanúja is felmerül a bántalmazásnak azonnal költöztetnek, 2 személyes zárkába rakják a fogvatartottat. Nagy zárkák személyzetét folyamatosan kontrollálják, a gyengék bántalmazásának megakadályozására. Hetente egyszer minden fogvatartottnál testfelület ellenőrzést végeznek, hogy a nevelő lássa, hogy van-e – látenciában – fogvatartottak közötti bántalmazás. Szexuális bűnelkövetők, kiskorúak elleni bűnelkövetőket megelőzőképpen nem teszik nagy zárkába. Emellett a pszichológus dühkezelési tanfolyamot tart az érintett fogvatartottaknak. Ha szerhasználati problémákat jelzett egy rab akkor elküldik pszichiáterhez, de soha nem volt túladagolós eset Szolnokon.

2023-ben 6 esetben volt rendkívüli esemény az Intézetben (1 hivatali vesztegetés, 1 büntetőeljárásban elkövetett kényszerítés, 1 személyi állományi tag elhalálozása, 1 kábítószer gyanús anyag előtálalása, 1 súlyos testi sértés, illetve a polgármesteri látogatás). 2024-ben egy fogvatartott életveszélyes állapotba került.

A parancsnok tájékoztatása szerint 1 fő ellen súlyos testi sértés miatt folyik eljárás, ami bűncselekmény. Fegyelmi cselekmények száma kb. 269, ami cselekmény tekintetében széles palettát ölel át, a tiltott kapcsolattartástól kezdve a lepedő széttépéséig minden van közte.

A NMM álláspontja szerint a fogvatartottak jutalmazásának csökkenése nem vezet a pozitív fogvatartott-személyi állomány tagja közötti viszonyhoz. Az indokolatlanul szűken mért jutalmazás nem jelent kellő motivációt számukra, hogy teljesítményükkel kitűnjenek a többiek közül.

A fogvatartottakkal szembeni bánásmód, illetve a fogvatartottak egymással szembeni bánásmódja kapcsán rendszerszintű problémát nem észlelt az NMM a vizsgált intézményben, ugyanakkor az NMM felhívja a figyelmet, hogy az Intézetnek mindent meg kell tennie annak érdekében, hogy a fogvatartottakat érő kínzás, az embertelen, megalázó bánásmód, a bántalmazások előfordulását megelőzze mind személyi állomány részéről, mind a fogvatartottak részéről. A megelőzésnek magában kell foglalnia az esetleges bántalmazást (akár fogvatartott, akár a személyi állomány részéről történt a bántalmazás) követő szakszerű dokumentálást (beleértve az egészségügyi állapot, sérülések rögzítését) és az elkövető felelősségre vonását.

3. Összefoglalás

A Jász-Nagykun-Szolnok Vármegyei Büntetés-végrehajtási Intézet megyei jellegű intézet. A jogszabályok alapján állami feladatként hajtja végre az előzetes letartóztatással, biztonsági és egyéb fontos okból elhelyezett elítéltek szabadságvesztésével, továbbá az elzárással összefüggő büntetés-végrehajtási feladatokat. Befogadóképessége: 130 fő.

Az NMM 2 látogatást folytatott az intézetben: 2022. december 1-jén és 2024. február 15-én.

Az Intézetben a 2022-es látogatás napján 145 fő fogvatartott (125 férfi és 20 nő, 144 fő felnőttkorú és 1 fiatalkorú) tartózkodott, a nyilvántartott létszám 148 fő (128 fő férfi és 20 fő nő). A telítettség a látogatás napján tehát 111,45% volt.

Az Intézetben a 224-es látogatás napján 135 felnőttkorú fogvatartott (122 férfi és 13 nő) tartózkodott, ami 104 %-os telítettséget jelentett. További 6 fő volt a látogatás idején reintegrációs őrizetben, illetve 1 fő otthonápolási őrizetben.

A túlszűfolttság kedvezőtlen hatásai embertelen és megalázó fogvatartási viszonyokhoz vezetnek. Mindezek alapján felhívja az NMM a figyelmet arra, hogy a tartós túlszűfolttság veszélyezteti az embertelen és megalázó bánásmód tilalmának az érvényesülését.

A fogvatartottak befogadásával kapcsolatban a vizsgálat nem tárt fel alapvető joggal összefüggő visszásságra utaló körülményt. A látogatások idején az egy fogvatartottra jutó élettér

megfelelt mind a hazai jogszabályok, mind a nemzetközi standardok minimális életterre vonatkozó előírásainak.

Az NMM újra felhívja a figyelmet, hogy a fogvatartott nőkkel való bánásmódra vonatkozó ENSZ dokumentum, a Bangkoki Szabályok 5. pontja értelmében a fogvatartott nők esetében biztosítani kell a speciális higiéniai szükségleteik kielégítéséhez szükséges eszközöket, beleértve e körbe az térítésmentes intimbetéteket is. Ebbe az is beletartozik, hogy megfelelő mennyiségben álljon rendelkezésre a fogvatartott számra az intimbetét, tampon. Az Európai Börtönszabályok 34.1. pontja szerint pozitív intézkedéseket kell hozni a fogvatartott nők sajátos szükségleteinek kielégítése érdekében. A CPT rámutatott, hogy az, ha nem gondoskodnak a nők alapvető higiéniai szükségleteiről – mint az intim higiéniai termékek, pl. betét és tampon biztosítása – már önmagában is megalázó bánásmódot jelent.

Tekintettel arra, hogy a BVOP 2024. május 29-én úgy nyilatkozott, hogy az NMM jelentésének hatására valamennyi bv. intézetre kiterjedően módosították a fogvatartottak birtokában tartható tárgyak listáját, e körben az NMM nem fogalmaz meg ajánlást jelen jelentésben.

Az NMM felhívja a figyelmet arra, hogy „a jobb minőségű ételmezésnek közismerten pozitív hatása van a fogvatartottak hangulatára”, ami hozzájárulhat az egymás közötti, illetőleg a személyi állománnyal való kapcsolatukban kialakuló konfliktusok csökkenéséhez, illetve egészségmegőrző hatása is van, ezért célszerű a gyümölcs és zöldség arányát növelni az normál étrendű étkezésben.

A kiétkeztetéssel kapcsolatban az NMM nem állapított meg alapjoggal összefüggő visszásságot.

A vizsgálat a fogvatartott személyek egészségügyi és pszichológiai ellátás minőségével kapcsolatban problémákat nem tárt fel, ugyanakkor az a tény, hogy az egészségügyi státuszoknak gyakorlatilag a fele betöltetlen önmagában veszélyezteti a fogvatartottak testi és lelki egészséghez való jogát.

A kapcsolattartás kapcsán az NMM megállapította, hogy az Alaptörvény VI. cikkében biztosított családi élethez való joggal és a III. cikkben foglalt megalázó bánásmód tilalmával összefüggő visszásságot eredményezhet, ha a fogvatartottak csak úgy találkozhatnak a hozzátartozóikkal, hogy őket teljes mértékben egy plexifal választja el egymástól. Tekintettel arra, hogy a BVOP időközben 2024. július 1-vel módosította a látogatás végrehajtásának eljárási szabályairól szóló 12/2020 (IV. 24.) BVOP utasítást⁴³, valamint 2025. március 1-jétől módosulnak a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény vonatkozó rendelkezései, az NMM a jelen jelentésben nem fogalmaz meg ajánlást a látogatófogadás kapcsán. A kapcsolattartás egyéb – fentebb leírt – formáival kapcsolatban az NMM nem tárt fel alapjoggal összefüggő visszásságot.

Az NMM panaszmechanizmus működése kapcsán nem tárt fel visszásságot.

A NMM álláspontja szerint a fogvatartottak jutalmazásának csökkenése nem vezet a pozitív fogvatartott-személyi állomány tagja közötti viszonyhoz. Az indokolatlanul szűken mért jutalmazás nem jelent kellő motivációt számukra, hogy teljesítményükkel kitűnjenek a többiek közül.

A vizsgálat a fogvatartott személyek egészségügyi és pszichológiai ellátásával kapcsolatban alapvető joggal összefüggő visszásságra utaló körülményt nem tárt fel.

A reintegrációs tevékenység kapcsán az NMM felhívja a figyelmet, hogy a szabadságuktól megfosztott személyek számára kiemelt fontosságú az olyan értelemszerű időtöltés, amely segíti a társadalomba való visszailleszkedésüket. Az NMM felhívja továbbá a figyelmet arra, hogy a szabadságuktól megfosztott nők részére ugyanolyan feltételek mellett kell tevékenységeket (munka, képzés, oktatás, sport, stb.) felkínálni, mint férfitársaik számára, sőt, a körülményektől függően, ha a nők számára nem biztosítanak egyenlő hozzáférést a rezsimben kínált tevékenységekhez, az már kimerítheti a megalázó bánásmód fogalmát.

⁴³ 10/A. „A csoportos látogatást – a 10/C. pontban meghatározott kivétellel – a fogvatartottat és látogatóit egymástól elszeparáló, a tiltott tárgyak esetleges átadásának észlelését elősegítő térelválasztó elemmel felszerelt asztaloknál kell végrehajtani.

10/B. Csoportos látogatás során az üdvözlés és elköszönés közben történő érintkezés az I., II. és III. kategóriába sorolt elítéltek, valamint az enyhébb és általános rezsimkategóriába sorolt letartóztatottak részére engedélyezett a közeli hozzátartozónak minősülő kapcsolattartóikkal. Ebben az esetben a fogvatartottak és kapcsolattartók fokozott átvizsgálása a tiltott tárgyak bejutásának megakadályozása érdekében nem mellőzhető.

10/C. A látogatás során teljes, padlótól mennyezetig épített térelválasztó elemet kell alkalmazni azon fogvatartottak esetében, akik a látogatást megelőző egy évben tiltott tárgy tartásáért fegyelmi fenyítést kaptak. Ebben az esetben a fogvatartott és látogatója között a testi kontaktus minden formája tilos.”

A személyi állomány munkavégzési körülményeivel, képzésével, létszámával kapcsolatban nem állapít meg visszásságot az NMM, de felhívja a figyelmet arra, hogy a túlzott munkateher, a tartóslétszám hiánya a személyi állomány kiegészéséhez vezethet, amely visszahathat a fogvatartottakkal való bánásmódra is.

Az NNM felhívja a figyelmet, hogy az Intézetnek mindent meg kell tennie annak érdekében, hogy a fogvatartottakat érő kínzás, az embertelen, megalázó bánásmód, a bántalmazások előfordulását megelőzze mind személyi állomány részéről, mind a fogvatartottak részéről. A megelőzésnek magában kell foglalnia az esetleges bántalmazást (akár fogvatartott, akár a személyi állomány részéről történt a bántalmazás) követő szakszerű dokumentálást (beleértve az egészségügyi állapot, sérülések rögzítését) és az elkövető felelősségre vonását.

4. Ajánlások, javaslatok

A látogatás megállapításaival összefüggésben az Ajbt. 32. § (1) bekezdése alapján felkérem az Intézet parancsnokát, hogy

1. tegye meg a szükséges intézkedéseket annak érdekében, hogy az élelmezés során több zöldséget és gyümölcsöt kapjanak a fogvatartottak;
2. tegye lehetővé, hogy a női fogvatartottak is nagyobb számban részt vehessenek a munkáltatásban, illetve egyéb programokat (képzés, oktatás, sport, stb.) is szervezzenek nekik;
3. tegye meg a szükséges lépéseket annak érdekében, hogy legalább tanfolyamjellegű fogvatartotti képzés nagyobb számban rendelkezésre álljon az Intézetben;
4. vizsgálja meg, milyen módon lehet az intézeti túlzásfokolságot csökkenteni;
5. vizsgálta meg a pincében kialakított háziműhely másik helyiségbe történő áthelyezhetőségét;
6. vizsgálta meg a mellékhelyiségekre nyíló kémlelőnyílások szükségességét, illetve azok valamilyen technikai megoldással történő kiválthatóságát;
7. tegye meg a szükséges intézkedéseket az Intézet üres álláshelyeinek betöltése érdekében;
8. vizsgálta felül a fogvatartottak jutalmazási gyakorlatát és dolgoztasson ki módszereket, hogy a fogvatartottakat miként lehetne eredményesebben motiválni és jutalmazni az elvégzett munkájukért (pl. az önkéntes takarításban résztvevőket) vagy magatartásukért;
9. a Házi rend következő módosításánál a 25-26. sz. mellékletként csatolt NMM tájékoztató anyagot aktualizálja a www.ajbh.hu honlapon található információk alapján.

Budapest, 2024. az elektronikus dátumbélyegző szerint

Dr. Kozma Ákos